



Година XXVIII
БРОЈ 798
15. април 1967.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Дан
BARRY

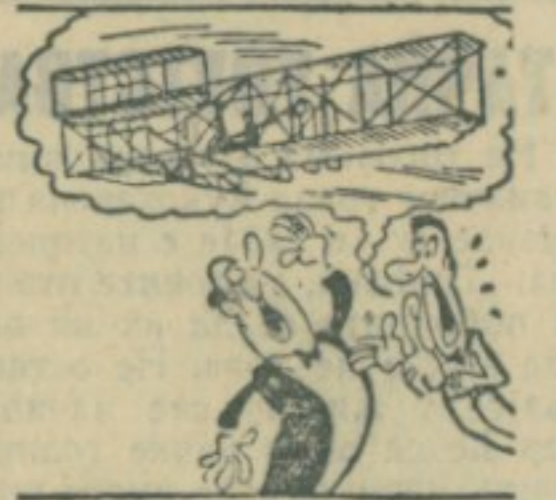
ФЛАШ ГОРДОН



КРОЗ ВЕКОВЕ

НЕВЕРНЕ ТОМЕ

Пуних пет година штампа у Сједињеним Америчким Државама није хтела да верује да је један од браће Рајт летео по ваздуху. Ни један репортер није при-



суствовао том историјском лету а приче многобројних очевидца нису могле да убеду новинаре да је авион браће Рајт заиста полетео. Тек септембра 1908, пет година после првог лета, новинари су попустили пред наваљивањем и дошли да погледају авион браће Рајт.

ЕЛИКА ГРЕШКА

Тек у 18. веку људи су почели употребљавати за справљање хлеба пшенично брашно без мекиња. То је била једна од највећих гре-



шака у начину исхране за последњих неколико векова. Јер, је ражани хлеб и хлеб справљен од мешавине пшеничног и ражаног брашна био много здравији и хранивљији. Међутим, за два протекла века укусу људи толико се прилагодио пшеничном брашну да се ражани хлеб ретко употребљава.

КНИГЕ ОД КОСТИЈУ

Пре више од 4.000 година, када се за папир још није знало, у Кини су писали на крупним животињским костима. Поједине „листове“ повезивали су као што се данас везују дрвене или алуминијумске пречке на бродским или ватрогасним лествицама од конопца.



У ОВОМ БРОЈУ:

ДВОЈУ У ЛЕДеној ПУСТИЊИ ЛОВ КРОЗ ВЕКОВЕ СПАВАЊЕ ПО ЖЕЉИ РОБОТ ЈЕ ЗАСУКАО РУКАВЕ ЖАН ЛУЈ ВАРО ДЕТЕКТИВСКА ПРИЧА ШАХ АНЕГДОТЕ СПОРТ ПИСМА ЧИТАЛАЦА ЦРТИЦЕ ИЗ БИОЛОГИЈЕ

СПАВАЊЕ ПО ЖЕЉИ



вају проблем кратког спавања. После две године студиозног рада они су саставили извештај у коме су изјавили да је извршен велик број опита, а највећа пажња посвећена је оном кратком спавању од пет или десет минута. У скорој будућности, кажу они, људи ће моћи да засну кад зажеље и одспавају онолико колико им је потребно да би свежи наставили рад. То ће у многоме променити начин живота људи, јер ноћ више неће бити неопходна за спавање. На ову оптимистичку мисао навеле су их и извесне појаве као што су случајеви људи који могу да засну кад то зажеље. На пример, у паузи неке седнице. Исто тако они су запазили у току тих проучавања да има људи који могу да остану више дана будни, а да при томе не покажу ни најмањи замор.

Ево још неких занимљивости о сну и спавању. Научници су у спаваћим лабораторијама дознали да велик број тешких болесника умире у ра-

не јутарње сате. Они мисле да се тајна крије у циклусу температуре тела која није стална у току 24 часа. Кад је температура највећа, осећамо се највеселији и будни. Кад температура опада, у ране јутарње сате, тело је најмање отпорно. Због тога научници мисле да би теже болеснике требало будити у зору и не дозволити да подлегну због слабе отпорности тела. Они сматрају да треба избегавати и све операције у ране јутарње часове, сем ако то није неодложно.

Приликом опита код 1.200 младих људи и жена утврђено је да је само 25 одсто саобрајатно док је све остало што људи сањају непријатно. Исто тако ови научници су утврдили да људи просечне старости сањају укупно пет година то јест толико износи дужина свих снова, али да се сећају малог броја снова.

До сна долази због разних спољних и унутрашњих надражаја коре великог мозга. Тако стручњаци кажу ако су

човеку који спава у хладној соби откривене ноге онда се он највероватније да сања да стоји у води. Бука на улици, док он спава, може код њега да изазове снове о некој борби. Рука која млитаво виси са кревета може изазвати снове као да човек лети. Бриге, јаке емоције и слично могу да раздраже кору великог мозга и то може потрајати за време спавања, па у том случају човек може да сања о ситуацијама о којима је размишљао у будном стању.

За време спавања успорене су разне функције, а свесни контакт човека са околином је прекинут.

Спавање може бити различите „дубине“. Најдубље спавамо два часа од тренутка кад смо заспали. Људи који су навикли да мало спавају, имају дубљи сан.

Спавање је најбољи пасивни одмор.

У периоду кад се људски организам још развија или кад се опоравља, по мишљењу стручњака, потребан је сан од 8—10 часова. Одрастао и здрав човек потребно је да спава до 8 часова дневно.

Спати треба у проветреном просторијама и код отвореног прозора, а по могућству на лежима и без високог узглавља.

Цео дан сам радио. И сад увече имам састанак који ће трајати ко зна колико. Мора се, а тешко је издржати...

Такве и сличне речи изговоре милиони људи широм света. Због тога су се многи научници заинтересовали за овај проблем: како људи, сувише заузети, могу да проспавају кад зажеље оних драгоцених „пет“ минута, па да свежи наставе да раде?

У Америци су основане такозване „спаваће лабораторије“. Стручњаци који у њима раде већ дуже време проуча-

ТАЧНА УПУТСТВА

На трговима и у парковима немачког града Куксхагена појавиле су се табле с натписима: „Грађани, не ловите птице и побрините се да их ни ваше мачке не лове. Не остављајте у животу све мачиће, јер ће се онда мачке толико намножити да неће имати шта да једу. Кад будете одлучивали које да оставите, изаберите оне са светлом длаком јер ће их птице лакше приметити и избећи опасност“.

Не може се порећи да су упутства за немачке љубитеље мачака и птица — немачки прецизна.

БОЉЕ ИШТА...

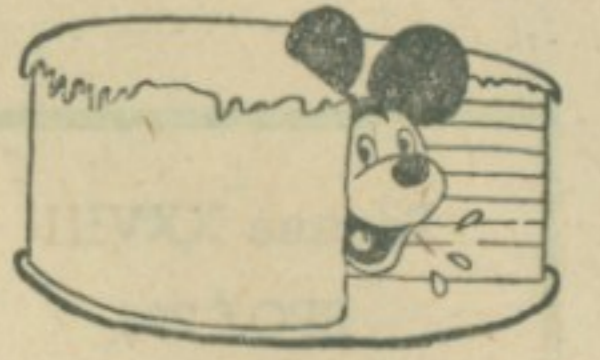


У једним америчким новинама недавно је објављена необична изјава захвалности:

„Захваљујемо нашим суграђанима који су нам тако својски помагали у гашењу пожара на нашем имању. Захваљујемо такође и ватрогасцима који су стигли касније и уклонили рушевине остале иза пожара“.

АНЕГДОТЕ

Уверуо се...



Прича се да је Дизни као дете био несташан али и духовит. Једног дана после неког празника он рече мајци:

— Мама, не испадне увек тачно оно што ти кажеш да је стварно тачно...

— Како то мислиш? — упита га мајка.

— Па, ето, ти си рекла да ће ме болети стомак ако поједем све колаче, а мене ништа не боли.



Ушеха

Немачки глумца Карл Валентин био је веома штетљив, али се никад није двоумио када је требало помоћи колегама који би запали у новчане тешкоће. Једном је к њему дошао и неки „човек пун идеја“ да тражи на зајам замашну суму за оснивање новог народног позоришта. Био је упоран. Да би га се некако отарасио, Карл Валентин му рече:

— Па добро. Видећу шта каже мој адвокат.

— А ако овај нема ништа против?

— Онда ћу, наравно питати другог адвоката — утеша Карл Валентин молиоца.



Дикенс о шаху

Чарлс Дикенса упиташе једном у друштву пријатеља шта мисли о шаху. Дикенс одговори:

— Драги пријатељи, шах је игра која тражи одвише разума, а за разум је превише игра.

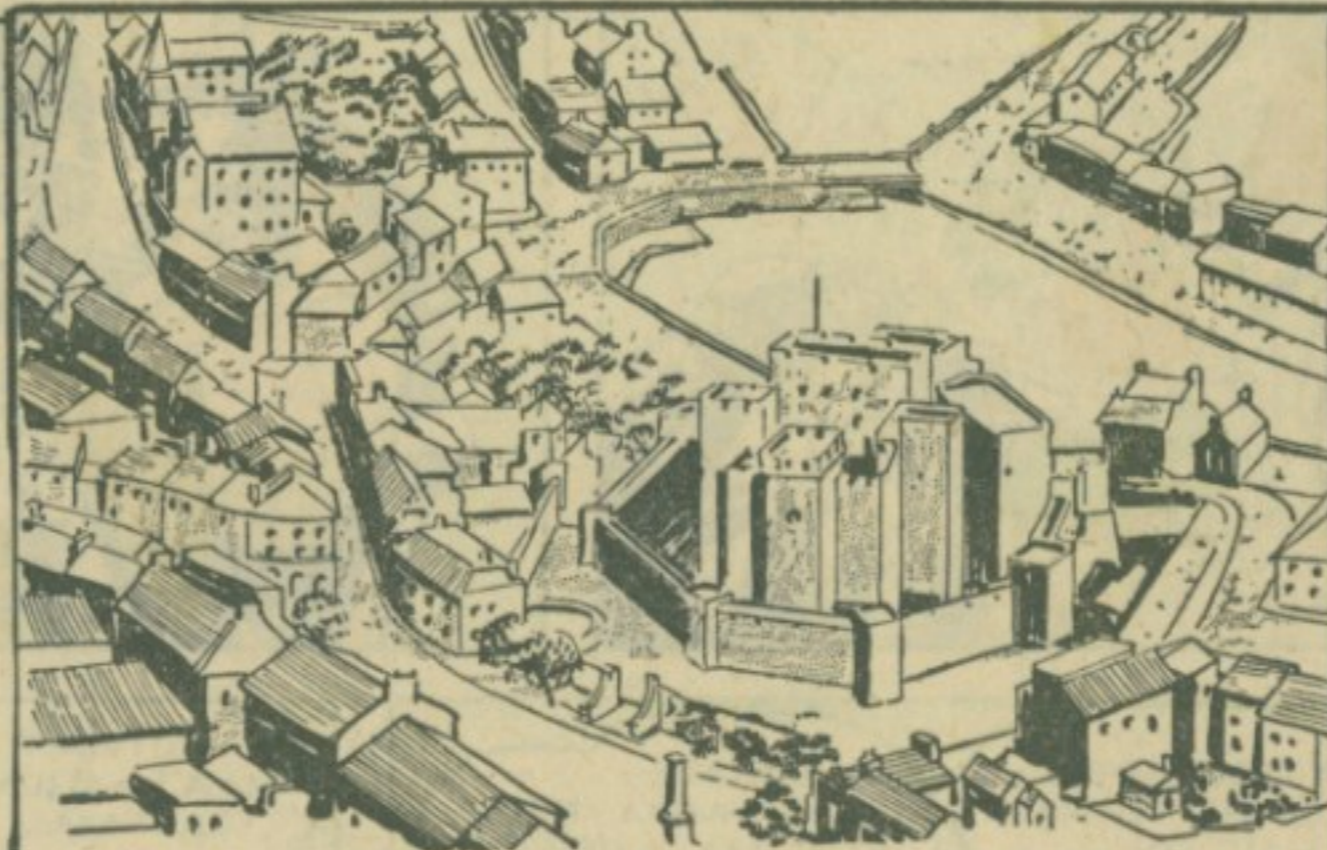
ДОНА КАТАЛИНА РОДРИГЕЗ И ГОДИНЕЗ

ОД УВЕДА (ШПАНИЈА)

„ДА БИ ОКАЗАЛА СВОЈ „ГРЕХ“ КАКИПЕРСТВА ПОСЛЕДНИХ 15 ГОДИНА ЖИВОТА, НОСИЛА ЈЕ ДО ТЕЛА КОШУЉУ ОД ГВОЗДЕНЕ ЖИЦЕ ОД 1575. ДО 1590.“



Ripley's — Веровали или не!



ОСТРВО МАН

БИЛО ЈЕ 1405 ГОДИНЕ ДАТО ПОРОДИЦИ СТЕНАИ УЗ УСЛОВ ДА СВАКОМ НОВОМ КРМУ ЕНГЛЕСКЕ ДАРУЈЕ ПО 2 ОКОЛА НА ДАН КРУНИСАМА



ДЕКОРАТИВНИ ШПАНСКИ ЗИД У ХИРУРШКОМ ЗАВОДУ У ЛОНДОНУ ПОКЛОЊЕ НЕКОГ ЧОВЕКА ЧИЈЕ ЈЕ ТЕЛО, ПОСЛЕ СМРТНЕ КАЗНЕ ВЕШАЊЕМ БИЛО ТАМО УПУКЕНО НА ОБДУКЦИЈУ — ОСУЂЕНИК ЈЕ, МЕЂУТИМ, БИО ЈОШ ЖИВ И ХИРУРЗИ СУ ГА СПАСЛИ!



ДЕЧАК И ВАТРА

У СУВЕНОМ ИНДИЈСКОМ ТРИКУ СВАТОМ ДЕЧАКА ЗАВИЈУ У ПЛАТНО, НА ГЛАВУ МУ СТАВЕ МЕТАЛНИ ВАРАК БЕЗ ДНА И ПОКЛОПЦА. У ЊЕГА СИПАЈУ ЖАР А ОДОЗГО ПОСТАВЕ ПОСУДУ С ВОДОМ КОЈУ НЕ СКИДАЈУ СВЕ ДОК ВОДА НЕ ПОЧНЕ ДА КЛУЧА!

ЦРНОЈ ШУМИ У НЕМАЧКОЈ НА ЈЕДНОМ ИСТОМ ЖБУНУ УЗРЕВАЈУ КУПИНЕ И РИБИЗЛЕ

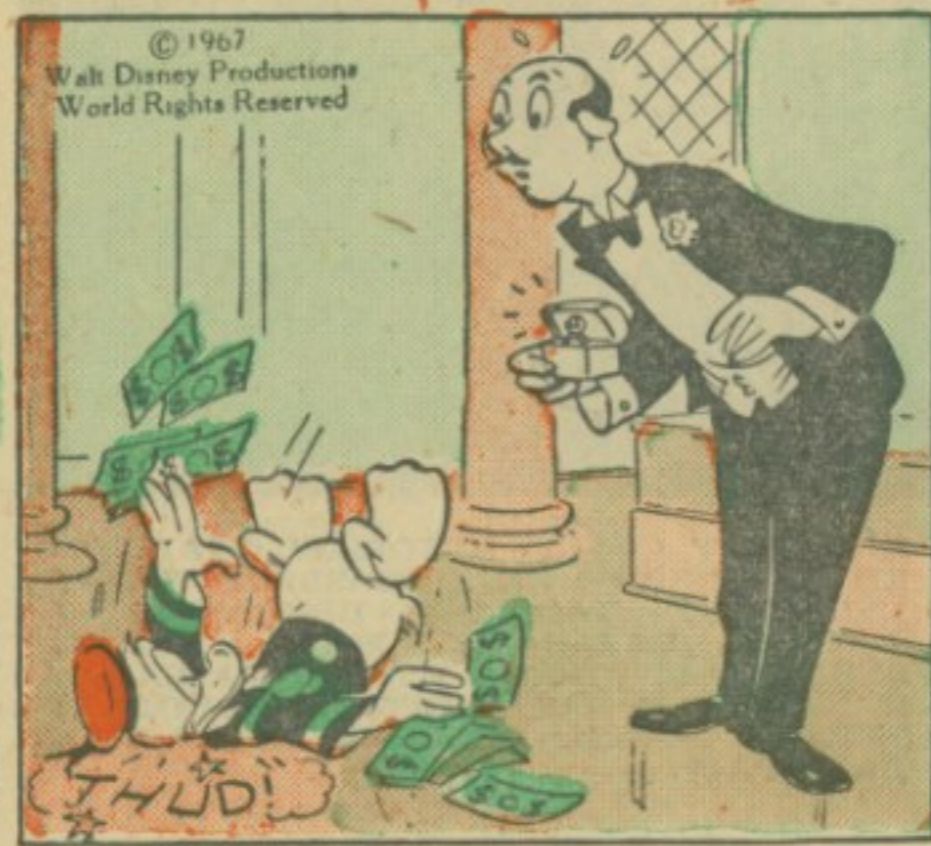


ЗАКУПИНУ ЗА ЗЕМЉУ У ДОЛИНИ ПИРИЧА НА ЗАВИ СЕЛАЦИ — ЗАКУПЦИ СТАВЉАЈУ У ЈЕДНУ ШУПЉИНУ УБИСТИ ЗЕМЉОПОСЕДНИКА



© King Features Syndicate, Inc. 1962. World rights reserved.

WALT DISNEY ПАЈА ПАТАК



СПОРТ



и међународни сусрети играју с копчама на ногама. Многи би се могли запитати зашто индијски спортисти нису постигли неке још значајније успехе у фудбалу.

Разлога има много. Фудбалска утакмица у Индији траје 70 минута (2x35). А шта смета да екипе играју свих 90 минута? У Индији не постоји професионалан фудбал. Рад у фабрикама и установама почиње обично у 10 часова а завршава се у 5 после подне. За тренинг и утакмице остаје само време од 17 до 18 часова. Онда нагло пада мрак. Затим, многи сматрају да је у условима индијске вруће климе штетно по здравље играти свих 90 минута. Индијски фудбалери навикли су на утакмице које трају 70 минута и њима, природно, недостаје издржљивости кад треба да играју 90 минута.

Све до 1961. године није се могло говорити о неком систематском тренерском раду. Затим су на иницијативу фудбалског савеза били позвани, мада на кратко време, тренери из Енглеске, Мађарске и других земаља. Године 1961. влада је изградила у Патнају, 150 км од Нју Делхија, Државни спортски институт. У институту, којим руководи генерал-мајор Мохиндер Хопра, спремају се тренери из разних грана спорта, па и из фудбала. Десет тренера из Индије прошли су кроз обуку на Лајпцишком институту физичке културе. Све је то допринело да индијски фудбал напредује, мада је мало вероватно да ће икад постићи успех као у хокеју на трави.

Када се говори о спорту у Индији, пре свега се спомиње хокеј на трави. Индијци су стекли у овој грани спорта славу најбољих на свету. Године 1928. они су својом виртуозном техником направили праву револуцију у хокеју на трави. Репрезентација има збирку од седам златних олимпијских медаља и само је на Олимпијади 1960. године у Риму морала да се задовољи сребрном. У првину цијама као што су Пенцаб или Бомбај, где живе истакнути мајстори хокеја Диан Чанд, Бабу Синг, Удам Синг, Балбир Синг и други, најпопуларнији спорт је хокеј на трави. Па ипак спорт број један у Индији је — фудбал.

Бугарске са 3:0. И тек после тога Индијски фудбалски савез донео је одлуку да се све утакмице државног првенства

ДРАГОЦЕНИЈЕ ОД ЗЛАТНЕ МЕДАЉЕ

Канађанин Доналд Џексон рано је почео да учи клизање и да игра хокеј. Малог је раста, па му је то много сметало, али је он ипак постигао велике успехе. Био је упоран и уврстио се у елиту у овој врсти спорта.

Светску титулу Џексон је освојио у Прагу 1962. године. Његов главни противник био је Чехословак Карел Дивин. После обавезног програма Дивин је повео са великом разликом, али је талентовани Канађанин на крају ипак успео да га победи. Постао је светски првак а прашки стадион приредио му је овације. После такмичења пришла му је једна средовечна жена, и рекла му:

— Ви сте сјајан клизач Драго ми је што сте баш ви победили мог сина.

Била је то мајка Карела Дивина.

Џексон је касније изјавио да га је ова епизода више узбудила него освајање златне медаље.

После прашког шампионата Џексон је потписао уговор са балетском трупом на леду „Ајс фолис“, постао је професионалац.

— Раније сам вежбао шест до седам сати дневно — каже Џексон — али сада ме већом, много замара то што морам око десет балетских представа да дам у току недеље. Осим тога ја осећам да морам оправдати пред публиком титулу светског првака. Може се почитати на ликовима и у професионалном клизању, али ако се тако ради неће се дуго одржати. Слава је ствар која лако исклизне. Једне сте године првак, а друге године већ долазе нове снаге...

И заиста дошли су други светски прваци, али они који воле спорт дуго ће памтити Доналда Џексона, његов смели стил у слободним вежбама. Он је могао да постигне све што је желео. Његов уговор са балетском трупом на леду „Ајс фолис“ истиче ове године, али он неће прекинути са спортом коме је посветио цео живот.

СПОРТ

Уређује: Паја Патак

Ква Ква!

Разуме се

— Рајо, знаш ли да пливаш? — пита га Попај.
— Знам.
— А где си научио?
— Па у води, разуме се.

Пера и Попај у зоо-врту

— Пера — каже Попај, — замисли како је жирафи кад је боли гуна. Мора да јој је грозно кад јој је тако дугачак врат.

— Није то ништа — додаде Пера. — Замисли ти како је тек стоноги кад је заболеле ноге, ако при том још на сваком прсту има жуљ.

Неспоразум

Ујка Паја дошао љут кући, на онако расејан и заманићен нервозно пита Рају:

— Да ли је овде у кући био неко?
— Да.
— Ко?
— Ја.
— Нисам те то питао, већ да ли је неко дошао?
— Јесте.
— Ко?
— Ви, ујка Пајо.

Провод

— Како проводиш своје слободно време? — пита Пера Ждера Попаја.
— Па, откако више не пловим по морима најчешће ми је досадно. Ето како проводим време.
— А што се не упишем у наш клубски хор. Ми играмо домина, једемо, причамо анегдоте, понемто попијемо...
— А кад невате?
— Кад се враћамо кући.

Попај као ђак

Кад је Попај био ђак уписао је учитеља:
— Шта би ми се десило кад бих дубио на глави?
— Крв би ти се слила у главу.
— Добро, а зашто ми се не слије у ноге док на њима стојим?
— Зато што ти ноге нису шулице — одговори учитељ.

Попај у новинама

Хвали се Попај Пери:
— О мени се често пише у новинама.
— Никад нисам ништа прочитао — каже у чуду Пера.
— Па знаш, кад они напишу бокс-мечу је присуствовало 20.000 посетилаца, ја сам увек међу њима, јер не проштам ниједан меч.



ЖАН-ЛУЖ БАРО



средио од неке старе рођаке 10.000 франака (око 300.000 старих динара) Баро је откупио за неколико дана сцену и цело позориште „Атеље“ да би приказивао комад „Док сам у агонији“, који је драматизација једне Фокнерове новеле. Улога пантомиме у том комаду је огромна. Цело једно пре подне чистачице позоришта су као омађијане посматрале док је он наизменично мимиком приказивао коња и коњаника. У једном тренутку када је Баро изигравао коња на коме је се дела лутка-коњаник једна чи стачица му је довикнула:

— Баш бих волела да знам шта већ неколико дана изводите на том коњу!

Финансијски је његов комад „Док сам у агонији“ представљао потпуни неуспех. Међутим, он је одушевио и узбудило истакнуте Парижане тог времена као што су: Клодел Валери, Андре Жид.

Баро је наставио да зарађује на филму да би све уложио у позориште. Сав новац који је стекао у филму „Лепи дани Марка Алереа“ потрошио је за постављање на позорници комада „Нуманс“. Затим је са 40.000 франака које је зарадио на филму Марсела Карнеа „Чудна драма“ закупио за 15 дана позориште „Антоан“ где је наставио са својим позоришним експериментисањем. У Сервантесовој „Нуманси“, коју је обновио пре две године, Баро наизменично игра низ улога. Он је час коњ у галопу, час река, затим божанство или младић. У комаду „Анри VI“ 45 глумаца игра 130 улога. Баро је наизменично винчестерски бискуп, кардинал од Бофора, Луј XI и Бест.

Један од својих највећих филмских успеха постигао је Баро 1945. године у филму „Деца раја“. Затим су један за другим следиле велики позоришни успеси у комаду „Процес“ од Кафке (1947), у Камилевој „Опсади“ (1948), у Сартровим „Прљавим рукама“ (1950), Коктоовом „Бахусу“ (1951) и Клоделовом „Кристифору Колумбу“ (1953). Сјајан је био и његов успех обновљене Сервантесове „Нумансе“ (1956).

Више од сваког другог посла, позориште захтева од великог глумца ропски рад и свакодневно учење. Жан Луј Баро ради по 15 часова дневно. Мада је занесенак свог позива, он је првенствено сјајан занатлија. У улози, на сцени и приликом режије он не занемарује ни најмању појединост. Баро је надахнуто и пун лирског одушевења. Његов живот се одвија искључиво на два места, у његовом стану на авенији Вилсон и у



ЖАН-ЛУЖ БАРО ДАНАС

позоришту. У позоришту Марињи чији је он управник, Баро се брине о свему. Он бира комаде, врши поделе улога, учествује у декорацији и компоновању музике, режира, глуми, помаже електричарима. Изванредно осетљив, Баро је одувек био и претерано нервозан. У исто време он је стидљив, ватворен у себе. Увек се плашио јавности а пред публиком има грозну трему.

Он је са техничарима и радницима у позоришту исто тако близак као и са глумцима. Не подноси улогу команданта. Цени физички рад и сма-

тра да прави шеф никада не сме да се примети.

Жан Луј Баро је присталица такозваног потпуног позоришта. На позорници користи сва средства изражавања, говор и песму, музику и мимодраму, игру, симболичне покрете, маске, сликарство, филмске пројекције.

Обраћајући се глумцима он често каже: „Ми нисмо чиновници већ уметници“. Уопште највећа увреда која може да се упути некој групи људи јесте када се каже: „То је гомила чиновника“.

1. ФИЛМ „ЧУДНА ДРАМА“ — РЕМЕК-ДЕЛО МАРСЕЛА КАРНЕА ПРИКАЗАН ЈЕ ПРВИ ПУТ 1931. ПОРЕД ЖАНА-ЛУЖА БАРОА ИГРА И ПОЗНАТИ ФРАНЦУСКИ ГЛУМАЦ МИШЕЛ СИМОН. 2. У ФИЛМУ „ДЕЦА РАЈА“ 1945. ГОДИНЕ — ОПЕТ САРАДЊА СА МАРСЕЛОМ КАРНЕОМ. 3. ИГРАЉУКИ У „ЈЕЛЕНИ“ 1937. УПОЗНАО ЈЕ МАДЛЕН РЕНО, ГЛУМЦИЦУ КОЈОМ СЕ ТРИ ГОДИНЕ КАСНИЈЕ ОЖЕНИО, И ДАНАС ЖИВЕ ЗАЈЕДНО.

НИКАДА У СВОЈОЈ ИСТОРИЈИ ФРАНЦУСКО ПОЗОРИШТЕ НИЈЕ ИЗАЗВАЛО ТАКВУ СЕНЗАЦИЈУ КАО ПРИ ПРИКАЗИВАЊУ КОМАДА „ПАРАВАНИ“ ЖАНА ЖЕНЕА. ПУБЛИКА ЈЕ ГЛУМИТЕ ЖАНА-ЛУЖА БАРОА И МАРИЈУ КАЗАРЕС ГАВАЛА ЈАКИМА И ТРУЛИМ ВОЂЕМ. ИПАК СУ НАСТАВИЛИ ДА ИГРАЈУ.

Мало је великих филмских глумаца којима је снимање филмова у тој мери било споредно занимање као Жану-Лују Бароу. Он је сву своју зару као и популарност стечену на филму по правили улагао и стављао на коцку у нове смеле позоришне режије. Сјајни пантомимичар и ненадмашни мајстор, позоришне сцене био је и остао ватрени поборник драмске уметности која се може остварити само на позорници.

У фебруару 1931. године Жан-Луј Баро као двадесето

годишњи студент пријавио се директору позоришта Атеље Дулину с молбом да га прими. Молио је за аудицијом, рекао је да воли позоришну глуму више од свега.

— Ви сте, дакле, одлучили да postanете позоришни глумац — упита Дулин?

— Да, господине — гласио је одговор.

— Знате ли да је то тежак занат, прети вам опасност да пресвиснете од глади.

— Да, господине.

— Школа „Атељеа“ се плаћа какве су ваше финансијске могућности.

— Не зарађујем ништа. — У том случају спаваћете у кревету Волпонеа. Школовање вам нећу наплаћивати.

Искусно око директора открило је у изгладнелом студенту жар великог позоришног глумца. Тако је Баро своје прве ноћи провео у кревету Волпонеа, личности из истоименог позоришног комада Голдонија, који је припадао позоришном декору.

Сав даји Бароов живот представља жртвовање за позориште, изгарање за уметност коју он сматра најлепшом. Када је 1935. године на-

КАМЕЈА

Камеја је вековима употребљавана као накит: ношена је као прстен, брош, медаљон. Она је један од најстаријих облика накита који је човек створио својом руком.

Стари Грци јако су ценили вештину резања камеја, а касније су се Римљани дивили овим грчким производима, који су скупо продавани. Камеја је у оно време постала велика мода. Своје цветање доживела је за време цара Августа када су римски сенатори, војсковође и службеници гледали да на сваки начин набаве што лепше камеје, а нарочито оне на којима су приказане сцене из митологије. Иначе, једна од најпознатијих камеја из тога је времена Gemma Augustea израђена у спомен Августава тријумфа над Панонцима и Далматина године 9. Сада се чува у бечком музеју.

У средњем веку камеја је била занемарена. Ренесанса је донела препород уметности у изради камеја. Камеје се сада носу, као у старо време, радиле од љуштурског шкољки, него су се вешти мајстори служили и другим материјалима. Камеја је нарочито много

била цењена и у Енглеској. У Вестминстерској опатији налази се мраморно попрсе краљице Елизабете I. На доњем делу уметничког дела да нас се налази једно празно удубљење. У овом удубљењу некада се налазио чувени Есекс камеја прстен на коме је у тиркизу био урезан краљичин лик. Пошто је касније разбијено стакло које је штићило витрину прстен је стављен у сеф где се и данас чува. Камеје енглеског керамичара Џозифеа Веџвуда су уметничка дела која су много тражена као и изванредна остварења која је он дао у керамици и због којих је постао славан у овој области уметности.

Међу најскупоценије камеје на свету убрајају се Векио-камеје које је 1547. резао Лоренцо Векио из материје која се држала у тајности. Векио је своју тајну однео у гроб. Сачувано је само 26 ње гових чаробних камеја. Оне су 1840. године однесене у Америку где их је све покупио Семјуел Вебстер. Доцније су ушле у збирке П. Моргана, лондонског ерла Греја и у уметнички салон Абан у Чикагу. Неки сматрају да је јакоку

поценија а можда и највећа камеја на свету Тиберијев ахат, дело грчког вајара Диоскоридеса. Ова камеја сада се налази у Сен Шапелу у Паризу. Ово уметничко дело, велико 32 x 27 мм састоји се од пет слојева карнеола у разним бојама. На њему је приказан дивно изрезан лик римског цара Тиберија и његове мајке Ливије.

Многи ће се запитати шта је заправо камеја? То је врло фини минијатурни вајарски рад који захтева велику вештину. Она се израђује у племенитом камену који се цени због своје лепоте, реткости и тврдоће. Изрезбарен лик истиче се као плитак рељеф са површине материјала за разлику од тавире код које је мотив изрезбарен на једном једином слоју. За израду камеје обично се узима камен, шкољка и томе слично са разнобојним слојевима који су наслагани један преко другог. У старо доба нарочито се радо употребљавао оникс, камен сличан љушци са белом и црним пругастим слојевима или црвенкасто-наранџаста карнеол.

Још ни данас се не зна порекло речи камеја, али се

претпоставља да је она стигла у Европу из арапског језика и да потиче од речи

„камеа“ што значи рељеф. Постоји још једна претпоставка: камеја вуче корен од

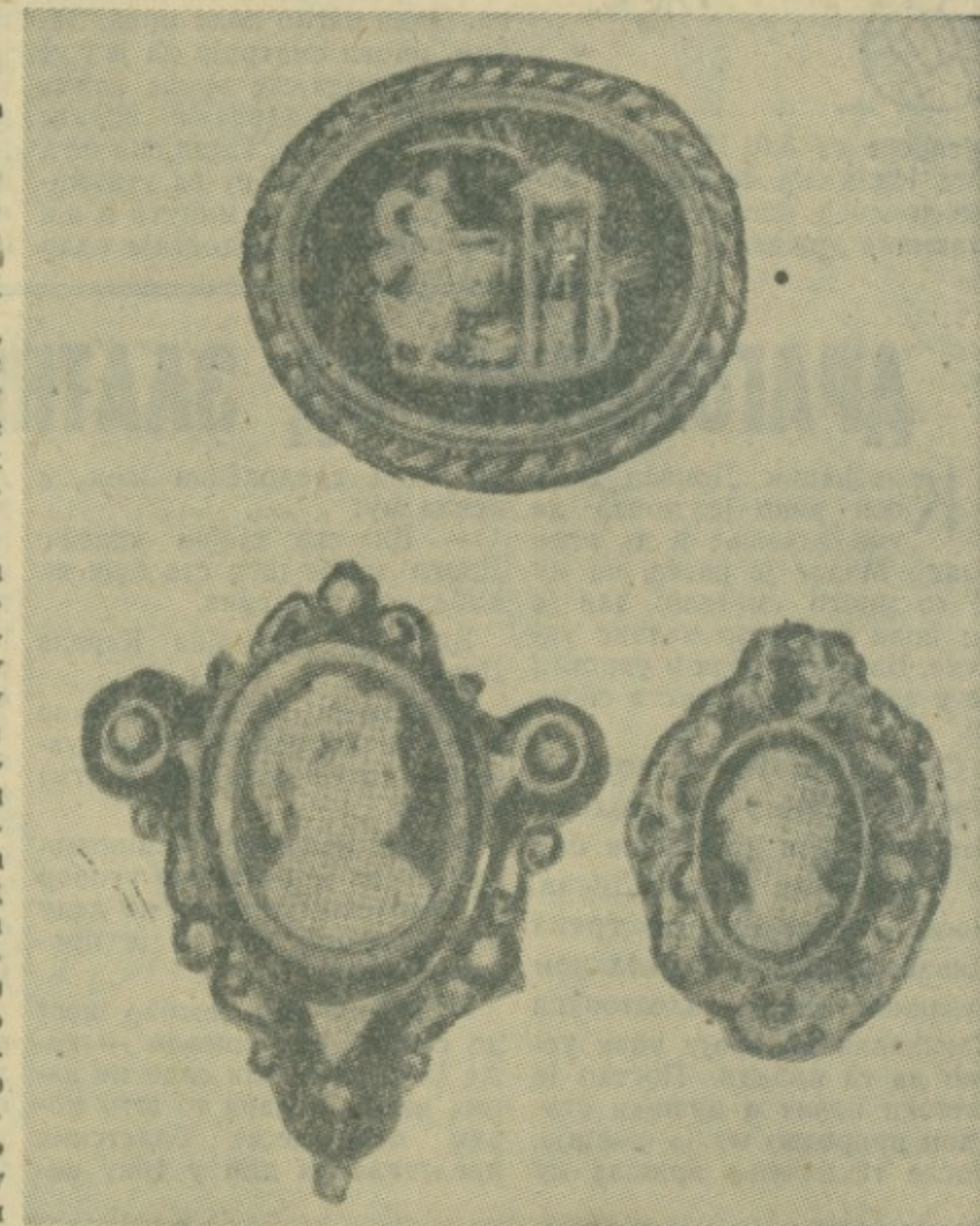
„камалет“ — арапске речи за амајлију.

Претпоставља се да су уметност, резања камеје развили Вавилонци. Феничани су је затим пренели преко Египта у Грчку. Ова уметност се у II и III веку пре наше ере развила из вајарства. Грци су је довели до врхунца савршенства.

Вековима после Цезаревог времена центар резања камеје била је Јужна Италија, јер тамо има разнобојних шкољки који су одличан материјал за израду камеја. Нарочито су погодне две специјалне врсте које спадају у породицу каси-шкољки. Камеја се данас, као и раније, израђује од ове две врсте.

Центар резања камеје је градин Торе дел Греко у близини Напуља. Резбар прво направи контуре мотива оловком на површини шкољке, а затим опрезно обрађује минијатурним длетом главу или фигуру. На крају овога дугог трајног и напорног посла долази оквир; најчешће од злата или сребра.

Да додамо на крају да се у току историје појавило и доста фалсификата чувених камеја али су брзо откривени захваљујући способним стручњацима. У току последњих година тржиште камеја је знатно проширено. Нарочито је велика потражња у Америци, која их увози углавном из Италије и скупо плаћа.



ЈЕДНА ОД ЧУВЕНИХ ВЕЖВУД КАМЕЈА СА ЗЛАТНИМ ОКВИРОМ (ГОРЕ); КАМЕЈА ИЗ ЗБИРКЕ ФОРТУНОФ У ВЕСТБЕРИЈУ СА ЗЛАТНИМ ОКВИРОМ ОПТОЧЕНИМ ВИСЕРИМА (ЛЕВО); КАМЕЈА СА ИЗУЗЕТНО ЛЕПИМ ЗЛАТНИМ ОКВИРОМ ИЗРАЂЕНИМ У ОРНАМЕНТУ (ДЕСНО).



РОБОТ ЈЕ ЗАСУКАО РУКАВЕ

опити уливају наду да ће таквих разговора бити.

КОД "ЦРВЕНЕ ЦРТЕ"

Саграђена је нова електрична локомотива. Она одлично ради у нормалним условима. Али, како ће се локомотива понети ако наједном буде потребно да ради код "црвене црте" — с максималним оптерећењем. Испитати нову локомотиву у таквом критичном режиму веома је опасно. Најмања омашка и — опитни при мерак локомотиве саграђен с толико труда биће упропаћен.

У помоћ ће притећи електронски мозак. На његовом путу налазе се електричне локомотиве. Додуше, макета нема ни точкава ни прозора. Она више личи на радио-пријемник или телевизор: ту су кондензатори, лампе, жице. Али, електрична локомотива и њена макета конструисани су и проверавају се по истим тематичким законима. Проучивши електронски модел инжењери могу да предскажу како ће се "понашати" нова машина у изузетно тешким условима.

ЗАШТО ЈЕ ЕМИКУ ДОСАДНО

Учинити да се електронске машине радују или чуде све донедавно изгледало је као чиста фантастика. А сада? Заверимо у Институт за кибернетику Украјинске академије наука и упознајмо се са "електронским човеком" Емиком.

Са Емиком се може разговарати на "језику" електронских машина.

— Како је Емик?
Размисливши мало, електронска машина избацује папирну траку са шифрованим одговором:

— Досадно — пријатељ — где он?

Ова реченица није била "убачена" у Емика пре постављања питања. Ни остале реченице које Емик изговара нису претходно убачене као одговори на одређена питања: он их склапа сам у зависности од онога шта "осећа". А да би Емик могао да осећа требало је смислити ко је он, какве су његове бриге и радости, једном речи дати му личност. Најразличитија преживљавања преведена су на језик бројки. И Емик је "оживео".

Емик се узбуђивао и плашио због свог пријатеља, и то толико да је бракао речи. Емик се "бојао" испита (по личности која му је дата био је студент), радовао се занимљивом раду.

"Чему све то једној машини?" — запиташете.

И у човеку као да постоје два "програма" — емоционални и интелектуални. Мишљење је стална узајамна сарадња оба ова програма. И временом ће се можда појавити сасвим нови типови електронских машина које ће "мислити" као човек. Због тога научници и покушавају да створе робота који ће имати емоционални "програм", робота који ће бити као Емик, само неупоредиво савршенији.

Засад машине само траже у свом "памћењу" разне варијанте решења.

ЗНАТЕ ЛИ ДА...

* На дну Егејског мора, заједно са остацима брода саграђеног још пре наше ере, нађен је необичан механизам састављен од неколико зупчаника. Научници претпостављају да је то неки механизам за рачунање који је служио древним астрономима за израчунавање кретања планета.

* Прву машину за рачунање конструисао је пре више од 300 година француски научник Блез Паскал. За разлику од савремених електронских рачунара у њој нису "радиле" електронске зеве већ зупчаници. Паскалова машина за рачунање могла је само да сабира бројеве.

* Резултат који би човек могао да добије радећи десет година и дан и ноћ, модерна електронска машина за рачунање добија за свега неколико минута.

* Реч "кибернетика" појавила се први пут 1948. године. Тако је амерички научник Роберт Вигер назвао науку о системима са аутоматским радњама код машина, уређаја и живих бића. Нови научни термин био је образован од грчке речи "кибернео" што значи: управљам помоћу крме. Међутим, реч "робот" уопште није "научна". Њу је измислио чешки писац Карел Чапек који ју је употребио у својој драми "Р. У. Р."

Данас је тешко рећи како ће у будућности разговарати човек и машина. Али, први Помоћи ће књига у којој су скупљени сви графички добијени приликом прегледа људи. Поређењем кривуља здравих и болесних декар поставља дијагнозу и прописује лекове и потребан режим.

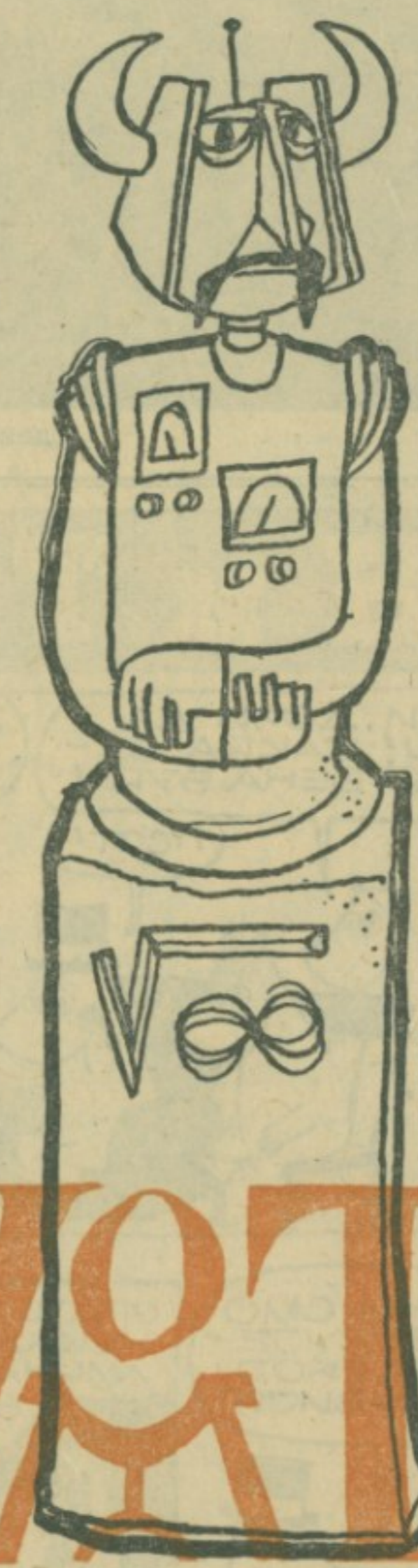
ЕЛЕКТРОНСКЕ УШИ

Полако и разговетно човек нешто диктира у микрофон. То је оператор електронске рачунарске машине. Он се налази у Рачуном центру Академије наука СССР и поред машине БЕСМ-2. Та машина "разуме" људску реч и одговара колонама бројки на папирној траци. Како су научници успели да је томе науче?

Ако се на траци "записују" вибрације мембране у микрофону, онда сваки изговорени глас "учртвава" свој цртеж, свој — да тако кажемо — аутограм као што човек оставља на документу свој потпис.

Вибрације мембране претварају се, као у телефонском апарату у колебању електричне струје. Електронска машина "осећа" та колебања и по њима препознаје који је звук био изговорен. Појединачна колебања слажу се у електронске "речи" а "речи" у — реченице. И ако се састави реченица за преводње човечјих речи у "електронске" — с машином се може разговарати.

Додуше, у стварности није све тако једноставно. У разговору човека, с машином БЕСМ-2, од које смо почели нашу причу, користи се свега 30 речи. Говорни језик прилично је тежак за машину. Јер, изговор појединих гласова зависи од њихових "суседа" у некој речи. Да узмемо пример из нашег језика: ми ћемо написати "пред кућом" али у говору то ће се чути као "пред кућом". У дугачким речима и сложеницама машина може да "залута".



... У опустелом граду немилосрдне машине журе за последњим предстаницима људског рода. Води се рат не на живот већ на смрт: људско друштво или — друштво машина које су устале против својих творца.

Сличну слику можемо видети у неким научно-фантастичним романима. Фантастика је — научна бајка. Али, свака бајка, намењена чак и оним најмлађим, има свој морал и своје наравоучење. Од става и политичког убеђења аутора зависи како ће то наравоучење бити. Писци који заступају идеју силе, снаге и бездушности — не могу да представе будућност човека и машине друкчије но као беспоштедни рат. У њиховој машини већ сад води рат с човеком и побеђује га.

Шта је машина: поуздан помоћник или опасан непријатељ? Одговор зависи од особе која одговара на питање. Они који верују у будућност човека и људског друштва не страхују да би могло доћи до рата с машинама.

Већ данас је тешко замислити било коју област људске делатности где се поред људи не налазе и њихови спретни помоћници — електронске машине. Из дана у дан пред човеком истравају све тежи задаци, из дана у дан његов помоћник робот постаје све способнији.

КАКО МАШИНА РЕШАВА ЗАДАТАК?

А како човек решава задатак? Он најпре размишља о њему, присећа се теорема, физичких закона. Најзад на листу папира исписује потребне формуле. Сада му је, да би

дао коначан одговор, довољно знање основних рачунарских радњи. Тако поступа и ученик на писменом задатку и научник који проверава нову теорему: исписују формуле а затим сабира, дели или множи.

Данашње рачунарске машине још не могу самостално да изводе формуле, примењујући законе и теореме — једном речи оне нису у стању да размишљају о задатку. Електронски рачунари само помажу човеку и то кад је он већ довео задатак до сабирања и дељења. За неколико секунди рачунари могу да помноже, одузму, поделе и сравне милионе бројки. При томе они користе само најједноставнија правила аритметике и логике.

Рад савремених електронских рачунара потпуно је аутоматизован. Машина ради према инструкцијама које је за њих претходно саставио човек. Те инструкције састоје се од наређења која следе једно за другим. Та наређења изгледају као шифровани радиограм: 031... 051... 331! Машина "разуме" таква наређења и одмах их извршава: 05 — дељење. 0—1 сабирање. Језик машине је — језик цифара.

ЉУТЉИВИ ДОКТОР...

... Танке жице воде од електронске машине до нарочитих одашљача који су стављени на тело болесника. Електронски "лекар" не поставља болеснику никаква питања. Приписак на дутме и — перо почиње да исписује на траци од хартије кривулу. Тај графикон је извештај о стању болесника. Али како прочитати тај извештај?

ЦРТИЦЕ ИЗ БИОЛОГИЈЕ

ЦЕО ЖИВОТ ПОД ЗЕМЉОМ

Пред живог света, биљног и животињског, на земљи, дрвећу, у води, постоји још један — невидљив за око човека. То су животиње које цео свој живот проводе под земљом. Само извесни знаци на површини указују нам да ту испод има живота. То су обично хумке свеже избачене земље из ходника кртице или неких других пољских животиња — глодара, затим отвори у сувим речним обалама које граде неке ласте као и мање или веће гомиле земље које избацују кишне глисте, неки мравци, термити и др.

Како дину ове животиње? У земљи има кисеоника за 1—2% мање него у ваздуху а угљен-диоксида 10—15 пута више. Међутим, животиње које живе у земљи одлично су прилагодене на недостатак кисеоника а могу да поднесу ве-

лике количине угљен-диоксида. После јаких киша које затворе рупе и отворе, у земљи се јавља недостатак ваздуха те због тога многе животиње излазе напоље. Свако од нас је видео после каквог пљуска кишну глисту која је напустила своје подземне канале. Због тога је она у нашем народу добила има кишна глиста иако јој је научно име "земљана глиста" (Lumbricus terrestris).

Како ваздух доспева у поједине слојеве земље? Он струји и улази кроз различите отворе настале на разноврстане начине. Занимљиво је да неке животиње које копају канале у земљи доприносе бољем проветравању земљишта што је од огромног значаја за биљке и пољопривреду. Тако кишна глиста избуши на једном квадратном метру земљишта и до 300 канала. Њи-

хова дубина допире до 2 метра, мада је позната једна врста црва која буши канале и до 9 метара дубине! Истраживања су показала да земља из које нестану кишне глисте (има их више од 50 врста) постаје неплодна, јер је за раст биљака и живот микроба у земљи потребан ваздух.

Како се и чиме хране животиње које живе у земљи? Обично је то корење различитих биљака, лишће и други, претежно биљни делови. Израчунато је да на шумском теренима различити бескичмењаци (од чега највећи део чине кишне глисте) поједу и прераде више од половине свег опалог лишћа! О огромној количини кишне глисте за пољопривреду писао је и сам Дарвин. Кишна глиста при бушењу ходника гута земљу са органским састојцима које користи као храну, а затим то из-

бацује у облику измета на површину земље. Она облаже своје ходнике слузима свога тела и лишћем вршећи на тај начин врло користан посао: љубрење земљишта које услед тога постаје порозао и пријемчиво за ваздух и воду. Постоји податак да ове кишне глисте избаце 2 па и више килограма земље на једном квадратном метру; свака глиста пропусти кроз своје црево око 5 кг земље годишње. Само за једну годину различити бескичмењаци (првенствено кишне глисте) избаце на површину једног хектара 25 до 30 тона прерађене и одлично наћубрене земље!

Осим кишне глисте у земљи живе и имају донекле сличну, или на други начин врло корисну улогу и следеће животиње: ситни црви — "енхитре гански" састојцима које користи као храну, а затим то из-

ти, а нарочито њихове ларве, мокрице (група ракова), столице и многи пужеви. И неки кичмењаци живе у земљи, међу њима има и сисара, као што су: кртице, ровчице, те-



кунци, хрчкови, мрмоти, скоцимиши, пољски и шумски мишеви и други.

Због начина живота, а нарочито њихове исхране, многе животиње "подземља" су, насупротив кишним глистама, праве штеточине за човека, јер често носе пољопривредне велике штете. Такав је, на пример, гундељ чија ларва (гусеница) живи 4 године у земљи, носећи корењу биљака повреду. Сличне штеточине у земљи су и гусенице многих других инсеката. Интересатно је да на изглед мирне кртице и ровчице предсталају праве "грабљивице" међу животињама под земљом. Оне поједу велику количину глиста, пужева, гусеница, а познато је да могу да нападне и жабе, гуштере, па чак и мишеве! Ове животиње као да без престанка једу. Тако, на пример, неке ровчице за 24 часа поједу хране коликко износи њихова тежина тела. То је исто толико као када би човек за 24 часа појео око 70 кг хране, односно сваког часа 3 кг.

Од више десетина хиљада врста "подземних" животиња само се за неке зна да су корисне или штетне, док су остале мање или више непознате и представљаће предмет изучавања науке будућности.



НЕВОЉЕ ЖИВОТИЊА ОСТРВА БАРОУ



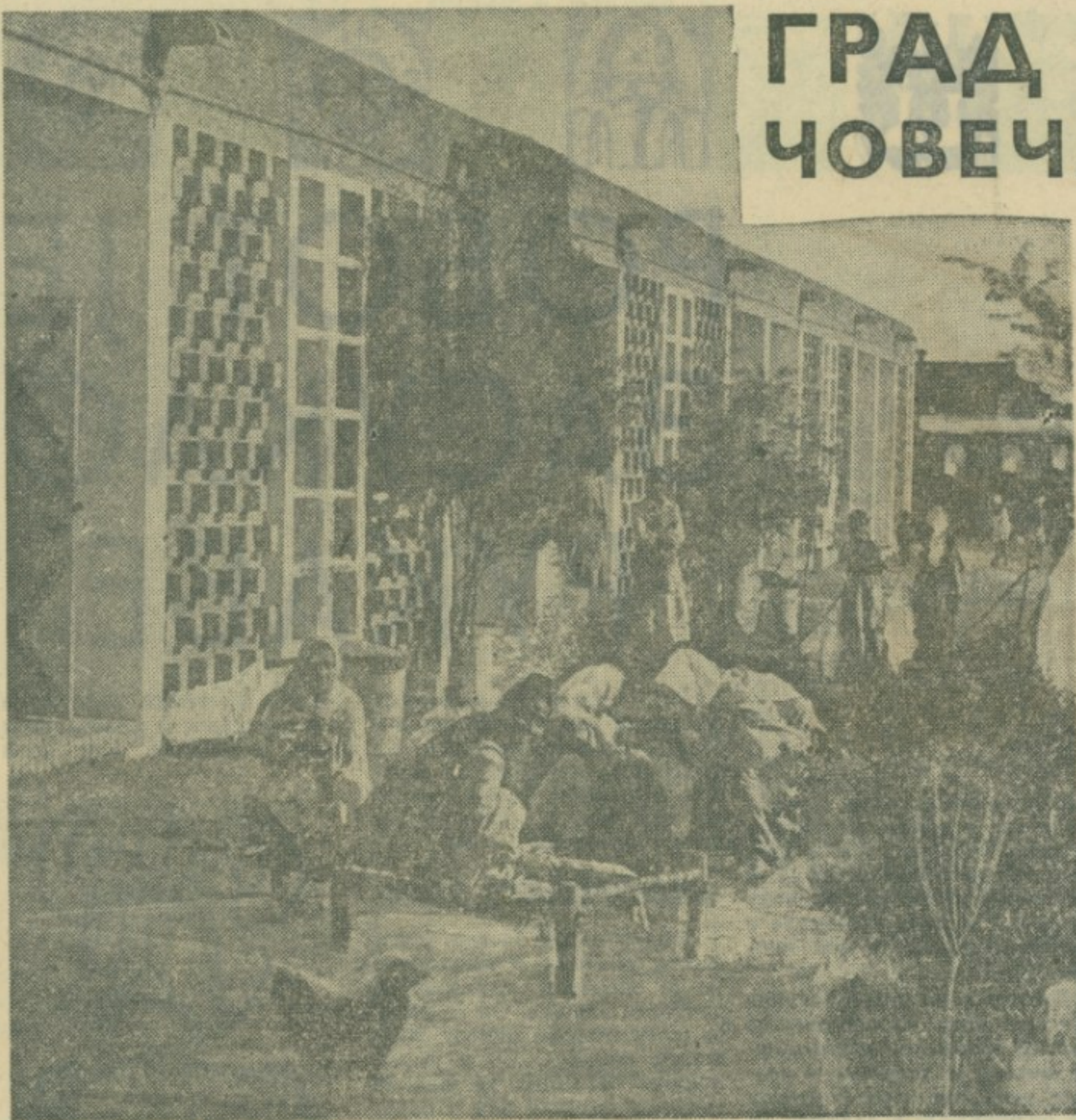
ње тла. Од тада је ископано преко 200 бушотина. Утврђено је ово: на острву Бароу налазе се велике количине нафте, које би биле довољне да се задовоље потребе Аустралије за више десетина година. Али како експлоатација нафте представља велику опасност за животињски свет, који се досад несметано развијао, аустралијска влада је послала на оток екипу природњака који треба да предузму све потребне мере да се ове животиње заштите.

Мало острво Бароу на северозападној обали Аустралије представља један од ретких природних резервата многих врста дивљих животиња. Међу њима се истичу готово сви аустралијски торбари, низ врста глодара, гмизаваца и птица. Ових животиња има у огромном броју захваљујући томе што на острву нема месождерачких грабљивица који би их уништавали.

Острво је све до 1963. године било ненастањено. Невоље за животиње дошле су с првим људима, стручњацима једне петролејске компаније који су почели да врше сондира-

МУЗЕЈ ЛУТАКА У ДЕЛХИЈУ

У Делхију је основан велики музеј лутака који треба да окупи десетине хиљада лутака произведених у овим земљама света. Досадашње колекције које су пристигле из више десетина земаља сваког дана одушевљавају индијску децу која у читавим поворкама посећују музеј. Међутим, примећен је и велик број одраслих посетилаца.



ДРЕВНИ ОБИЧАЈИ ПОРЕД МОДЕРНЕ АРХИТЕКТУРЕ

ГРАД ЦЕЛОГ ЧОВЕЧАНСТВА

пустити место напорима да се победе људске патње, беда и незнање. Оровил треба да постане стедиште највећих вредности светске културе. Град ће зауимати површину од 20 квадратних километара и имаће своју културу, међународну, индустријску и управну зону.

Сан о идеалам светског града је стар готово исто колико и људска историја. Платон у својим делима даје опис митске Атлантиде, која је по њему представљала узор градске организације и архитектуре. У „Републици“ Платон говори о Граду закона. И Аристотел у својој „Политици“ говори о Идеалном насељу. Енглески хуманиста и државник Томас Мор (рођен 1478) у својој „Утопији“ говори о граду Амароту у коме владају закони правде. Италијански филозоф Кампанела (рођен 1568. године), који је због својих напредних идеја провео 27 година у затвору, пише о Граду сунца, идеалном насељу постављеном на научним основама у коме једнако васпитање за све игра најважнију улогу. Францис-Бекон енглески филозоф и писац дао је у „Новој Атлантиди“ (1626) опис утопијског града у коме грађани живе сваки по својој али у складу са правдом и мудрошћу. Француски утопијист економиста и мислилац Шарл Фурије је 1822. године писао о Фаланстеру, идеалном насељу у коме се удружују домаћинства и полуприредна газдинства. Фаланстер треба да буде комуна са новим друштвеним поретком у којој ће живети 500 породица или 2.000 душа. Новом поретку одговара и савим нова архитектура. Фуријеове идеје су у САД наишле на велико интересовање. По његовој замисли покушало се да се организује идеална насеља. Међутим, утопијски фаланстери сукобили су се са америчким друштвеним и економским поретком и брзо су пропали.

У Индији, на обали Бенгалског залива, недалеко од Пондичерија биће подигнута прва светска варош, насеље целог човечанства. Замисао је потекла од индијског писца и филозофа Шри Орибинда који је умро 1950. године. Светски град ће бити екстериторијалан, неће имати обележје националности и у њему ће се сваки грађанин света осећати као код своје куће. Знаће се Оровил. Изградња под руководством десет француских архитеката ће ускоро отпочети а када Оровил буде 1983. године завршен у њему ће живети 50.000 „светских“ становника.

По замисли оснивача града негде на земљи треба да постоји место где ниједна нација неће имати право да каже: „то је моје“, где ће владати непомућени мир и слога међу становницима, где ће ратни изгони човека утрнути и пре-

Оровил треба да буде нов покушај стварања светског града у коме грађани неће имати држављанство где ће сви бити — становници света.

МУМИН И ТВ



РЕКЛАМА ПО СВАКУ ЦЕНУ

Главном улицом једног градића у Тексасу журно корача продавац новина вичући из свег гласа: — Велика превара! Двадесет осам оштећених! Постарији човек је купио новине, прегледао их и потрчао за продавцем.

— Па то није истина. Ни где једна реч о тој превари.

Младић је нестајући у гомили пролазника настајо да извикује: — Велика превара. Двадесет и девет оштећених!

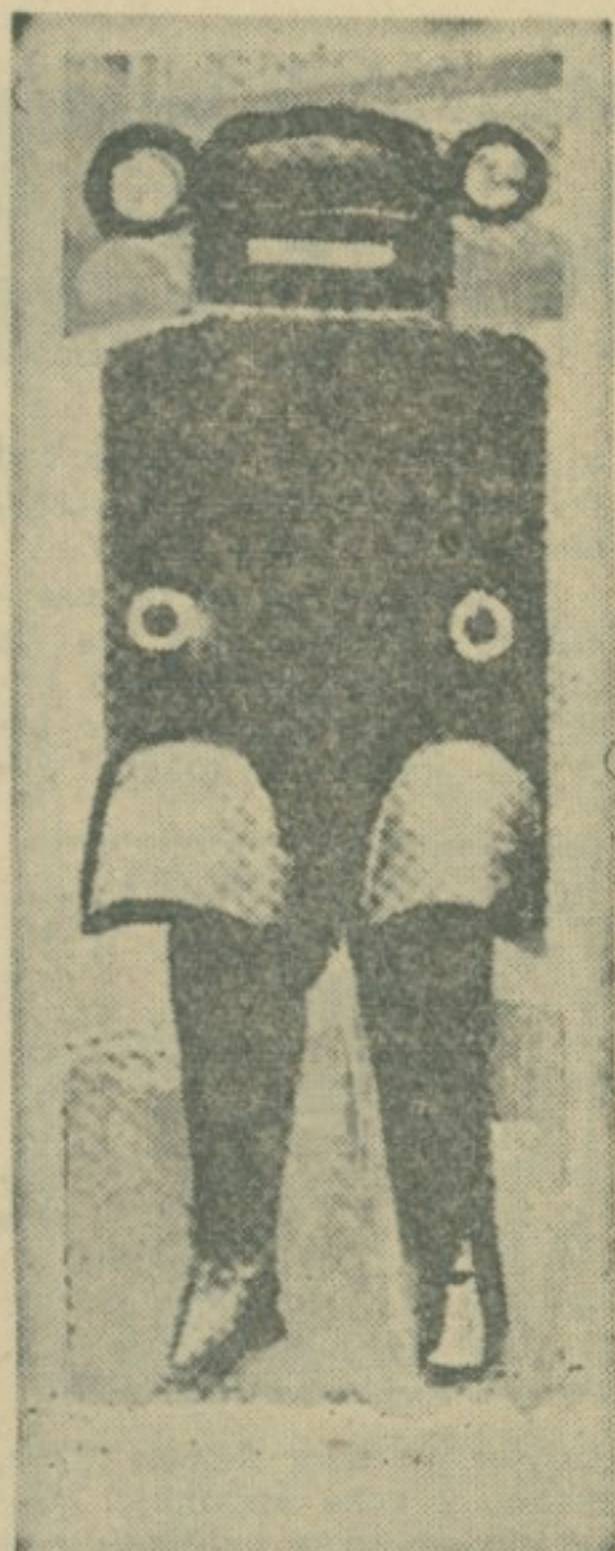
ПОЖРТВОВАНИ ШОФЕР

Возач амбулантних кола у Риму Гавино Парас требало је да до најближе болнице одвезе неког тешког болесника. Али, није био примљен јер није било сло-



бодне постеле. Гавино Парас кренуо је даље до друге па и треће болнице — ни где места. Четврта згра-

довољан — нашло се место за болесника захваљујући пожртвованом шоферу.



ВИТЕЗОВИ 20. ВЕКА

„Шта да радимо — кажу полицајци у америчком граду Детроиту — треба и себе некако да заштитимо. Знамо да није лепо, али другог избора нисмо имали“.

Тако је из потребе да се и чувари реда заштите, настало ово метално одело. Фарови и „прозор“ за очи на оделу начињени су од стакла које ни метак не може да пробије. Прави тенк!

УБУДУЋЕ БЕЗ ЉУТЊЕ

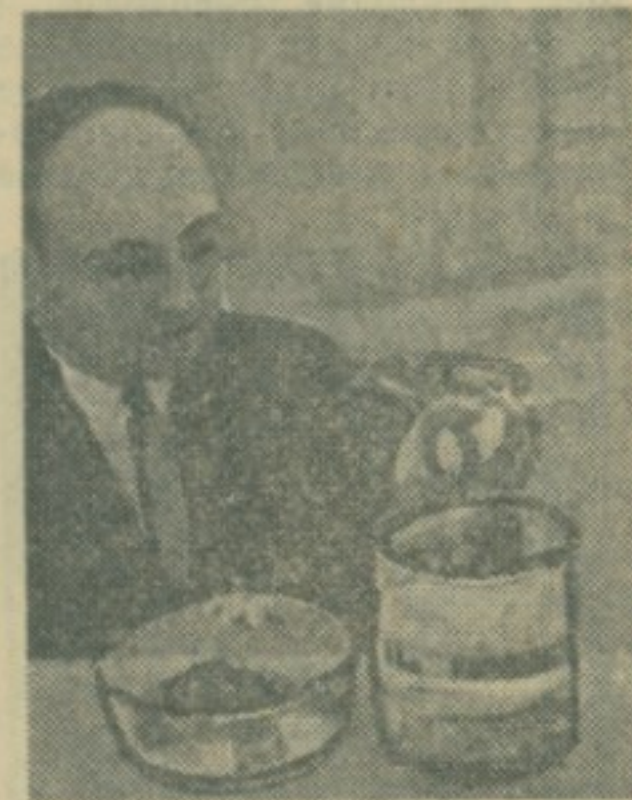
Многи возачи се љуте кад за време зиме не могу одмах да одмрзну стакла на аутомо-



билу. Да би им помогао један проналазач је недавно направио револвер са топлим ваздухом. То је у ствари нека врста фена чији се електрични мотор (од 100 вати) напаја батеријом из кола.

ВОДА ИЗ КОСМИЧКОГ БРОДА

Једна златна рибица и једна корњача прожиле су више од два месеца у контејнеру напуњеном хемијски чи-



стом водом извученом из влаге коју излучује човек у условима дужег боравка у космичком броду.



ПРАВНО ПОТКОВАН

О овом догађају постоји читава хрпа аката. Настрадалом у саобраћајном удесу суд је признао одште ту коју је требало да му исплати градско саобраћајно предузеће Париза. Али оно је то избегавало. Унесрећеном је досадило да чека и пошто је био добро поткован у правним питањима издејствовао је заплону 30 аутобуса! С почетом на мотору они нису смели да возе. Приближавао се и дан јавне продаје. Пошто не располаже довољним бројем аутобуса, градско саобраћајно предузеће се предомислило. Тузилац је најзад извојевао своје право.

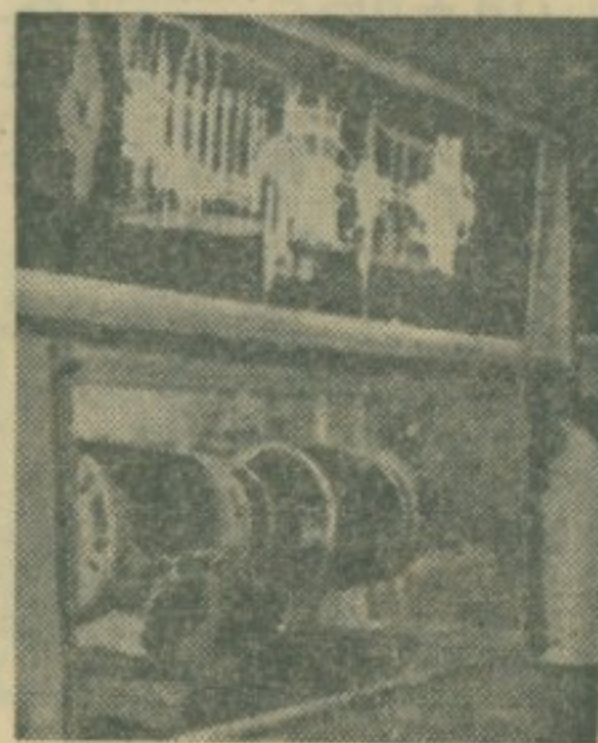


ДОВИЉИВИ ТРГОВЦИ

Довиљиви трговци западнонемачког града Фрибург на Бризгау сматрају да ће овог лета њихове улице бити најчистије у Европи. Разлог: да би одвикли купце да бацају папир у који су завијени пакети на улицу, они су на сваком утиснули број који у исто време важи и као лоз. Предвиђено је да се извлачење ове лутрије одржава јавно сваке недеље ујутру. Тако ће и трговцима порастати промет, а и улице ће бити чисте.

Највећи снимак

Највећи на свету рендгенски снимак реактивног авионског мотора са свим његовим унутрашњим детаљима демонстрирала је позната америчка фирма „Истман-Кодак“. Снимак је дугачак 503, а висок 175 сантиметара.



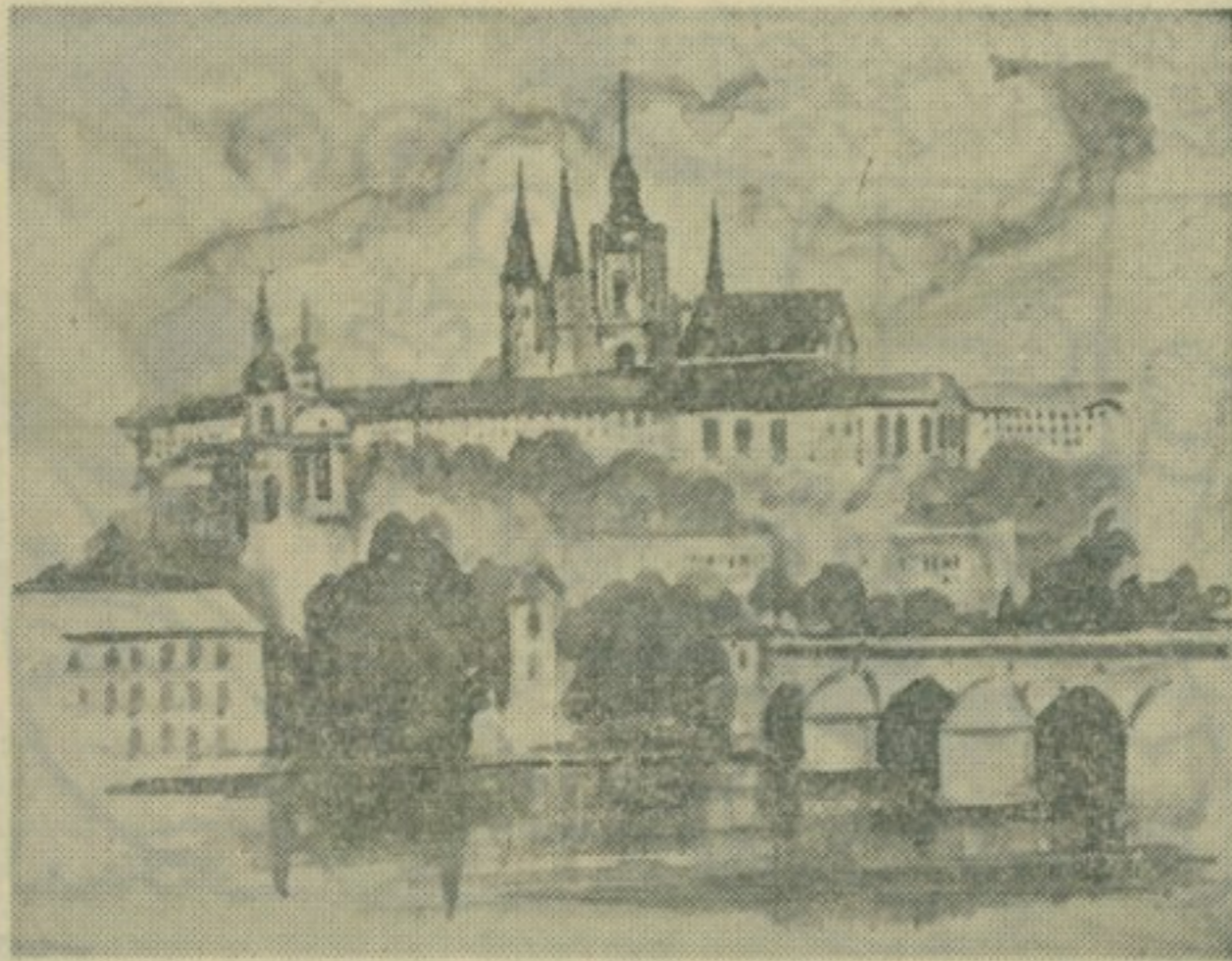
Жандарми и лопови

Ових дана готово цела аустралијска штампа забележила је један догађај на тему — гангстери и полицајци. Наиме, једна лоповска банда је усред бела дана у центру Сиднеја украла амбулантна кола, обојила их и уклонила медицинске знаке. Све то не би било тако необично да их лопови нису за јевтине паре продали једној полицијској станици. Ту је требало да служе за превоз осуђеника до затвора.

Може се замислити за препашћење управе градске полиције кад је после неколико дана утврдила да је купила украдена кола.

ДА ГА МИНЕ ЖЕЉА

Некадашњи амерички боксерски шампион Армстронг недавно је, попут многих бивших боксера, отворио ресторан у једном предграђу Чикага. У дну сале изнад шанка Армстронг је истакао обавештење написано крупним словима: „Сваком оном госту који се буде борио против мене и успео да се одржи две рунде на рингу, нећу наплатити ниједан цент за оно што буде појео и попио у мом ресторану“.



Река Влтава са Карловим мостом у Храдчани

ГЛАВНИ ГРАДОВИ СВЕТА

П Р А Г

Главни град Чехословачке Праг лежи у центру Чешке котлине, на реци Влтави. Обухвата површину од 185 кв. км и има преко милион становника.

Прво словенско насеље на територији Прага, постојало је већ у петом веку. Претпоставља се да име града потиче од словенске речи „праг“ која је значила и плићак у реци, место где се вода може прегазити.

Основу града чине две тврђаве: Вишеград и Храдчани. У десетом веку Праг је био један од најбогатих европских градова. У тринаестом центру трговачког и друштвеног живота постаје Старе Место (Стари град), у којем се подижу дворци, цркве и манастири. Проширује се насе-

ље испод Храдчана — Мала Страна. Године 1348, оснива се Нове Место (Нови град) где се премешта трговачки центар. У 1784. години Старе Место, Нове Место, Мала Страна и Храдчани уједињују се у један град, којем се касније присједињује још де сетак других насеља.

Праг је имао веома бурну историју, нарочито у току последња три века.

Град лежи на брежуљцима поред Влтаве, преко које је саграђено 13 мостова, од којих су два железничка. На левој високој страни Влтаве је најстарији део Прага — Храдчани. Ту је прашки Кремљ — град = резиденција председника републике. Над Градом се уздиже црква

Св. Вита, у којој су сахрањени чешки краљеви. Јужно од Храдчана је Мала Страна, настала у десетом веку; свака улица у њој, сваки дом представљају музеј. Малу Страну и Старе Место спајају лепа камена Карлов мост, саграђен у четрнаестом веку. У средишту Стареместног трга налази се споменик Јану Хусу. Овај део Прага наставља се у Нове Место у којем су многобројни ресторани, трговачке радње, биоскопи и позоришта.

Праг је велики индустријски центар Чехословачке. Најважније место заузима машиноградња. У десетак великих фабрика производе се камиони, авиони, локомотиве, возови, тролејбуси, трамваји, речни бродови итд. У Прагу се производи 20 одсто робе електротехничке индустрије Чехословачке (турбине, електромотори, генератори и трансформатори). У фабрици „Тесла“ израђују се радио-телефонски и телеграфски апарати. Развијена је и производња оптичких инструмената, затим хемијска индустрија (фармацевтска, козметичка, фото-материјала, специјалних врста лекова и боја), прехранбена и индустрија гуме.

Праг је један од највећих саобраћајних центара Средње Европе. Из њега полази у разним правцима 10 железничких пруга, према Берлину, Варшави, Москви, Будимпешти, Београду итд. Кроз град пролазе и значајни аутообилазнички путеви. Он је и важан чвор међународних авионских линија. У прашкој пристаниште Голешовице на Влтави могу да пристају бродови носивости до 700 тона.

Занимљиво је да у Прагу највише путника превозе трамваји — 84 одсто, а тролејбуси и аутобуси само 8 одсто. Разлог: ова возила кроз узане улице старог Прага не могу да се крећу. Ради побољшања, саобраћајних веза граде се тунели: један дуг 500 м спаја Летенски трг са кејом поред Влтаве, други пешачки, дуг 330 м, пролази испод Жишкове узвишице.

Праг има 163 деветогодишње школе, 21 средњу, 37 средњих стручних и 21 техничку (индустријску) школу. Око 45.000 студената похађа наставу у 11 виших школа. На десет факултета Прашког универзитета (Карлов универзитет један од најстаријих у Европи основан је 1348. године) студира више од 10.000 студената. У Прагу је и Чехословачка академија наука као и десетине научних института.

У граду се налази 19 позоришта, 6 концертних сала, 80 биоскопа, десетак музеја и планетијум. Од 11 великих библиотека највећи фонд књига има Библиотека Карловог универзитета — преко милион и по. Праг има 16 болница, 30 поликлиника и 60 амбулантних станица.

У Прагу се налазе највеће издавачке куће Чехословачке. Излази и велики број новина међу којима су најпознатије: „Руде право“, (орган ЦК КПЧ) „Праце“, „Млада фронта“, „Културни творба“ и др. Познат је часопис „Проблеми мира и социјализма“. Праг има ТВ станицу и радио-станцију које емитују програм на чешком, словачком и низу страних језика.

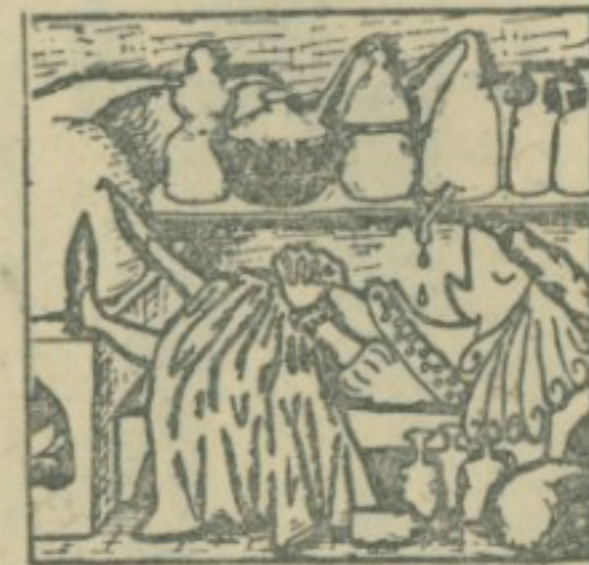
ШТА ЈЕ СЈАЈ И БЕДА АЛХЕМИЈЕ

ЧУДЕСНО ИЗБАВЉЕЊЕ

Да би сачувао свој већ стечени углед, алхемичар Јохан Фридрих Бетгер стао је да шири причу о томе да је открио „камен мудрости“. Али, како је ускоро и сам схватио тиме је само натоварио себи беду на главу. Пруски краљ Фридрих I наредио је да ухвати алхемичара и да га приморају да помоћу камена мудрости претвара у злато све што му дође до руке. Бетгер је, свестан да тај задатак не може да изврши, побегао у Саксонију. На то је Фридрих веома енергично затражио да му врате бегунца. Преговори између две немачке државе о Бетгеровом изручењу Пруској толико су се заоштрили да замало нису довели до рата. Уплашен таквим током догађаја Бетгер је поку-

мудрости“ поред осталих својих натприродних својстава, продужава човеку живот.

Да му се речи не би разилазиле с поступцима, он је сам свакодневно узимао одређену дозу најважнијег састојка „камена мудрости“ до-



дајући му, због бољег укуса, шећер и неке мирођије. „Сам захваљујући упорном и редовном узимању ове мешавине — говорио је алхемичар обликујући се — доживео сам овако дубоку старост“. Вилановаус је поживео 77 година, што је за оно време заиста био дуг век.

Тек после његове смрти до знало се да је тај најважнији састојак његовог „камена мудрости“ било — добро, старо црно вино.

ГРОФ МЕЂУ АЛХЕМИЧАРИМА

Шампион у обманама међу алхемичарима био је тобожњи гроф Руђерно, у ствари син једног сељака из околине Напуља. Њему је пошло за руком да у Баварској постане фелдмаршал, а 1705. године успео је да за обећање да ће помоћу „камена мудрости“ створити 60 милиона златних талира, добије као предујам од краља Фердинанда II звање пруског артиље-



ријског генерала. Алхемичар, наравно, није могао да испуни дато обећање и убрзо је био погубљен пред градским вратима Берлина.

ХОБИ ВЕЛИКОГ ПЕСНИКА

Ма колико изгледало чудно за последњег алхемичара се сматра Гете. Песник сам прича у 8. књизи II дела „Поезија и истина“ да се од неке озбиљне болести излечио захваљујући неком алхемичарски справљеном универзалном леку. Ово готово чудесно оздрављење пробудило је код њега интересовање за алхемију. Гете је стао да „гута“ списе Парацелзуса, Ван Хелмонта, Штарка, Бергове и других познатих алхемичара. Чак је набавио реторте, лампе, неопходне препарате и стао да изводи многобројне опите. Овај „хоби“ веома је помогао песнику приликом описивања вештичине кухиње у „Фаусту“.



ЧИЧА ТОМИНА КОЛИЦА



ОГРОМНА ПРЕДНОСТ

Произвођачи трактора у Индији имају један велики проблем: селаци одбијају да купују тракторе јер им претпостављају слонове. Ево њиховог објашњења: цена једног слона је шест пута мања од цене трактора. Сем

тога слон је издржљивији, отпорнији, не квар се никад — што није случај са машином — нема потребе да му се набављају резервни делови и на крају: бесплатно доноси на свет — но во слонче.

ПРВИ ПУТ...

Према писању совјетске агенције ТАСС у Московском циркусу жена аустралијског ноја снела је јаје тешко 900 грама, плавичасте боје. Агенција тврди да

је ово први пут да један ној снесе јаје у заробљеном стању, и додаје да су природњаци били веома узбуђени овим догађајем.

ДОЖИВЉАЈИ У БРДИМА

ЦРТА И ПИШЕ
Б.ЛОБАЧЕВ



ДРАГАНЕ, СТОЈ! НЕ МИЧИ СЕ!

МИРА
ЈЕ НА
СУСЕД-
НОЈ
ГРАДИ-
ЛА
ОТРОВНИ-
ЦУ КОЈА
ЖИВИ
НА
ДРВЕКУ.



ДЕВОЈКИЦА СЕ
СЕТИЛА...
СУЊЕ ЈЕ ТАКО
ПРЕД ЊИМА. НЕ-
ПОВИ БРАЦИ СЕ
ПРОВИДАЈУ КРОЗ
ГРАЊЕ... МИРА
ЈЕ НАПИПАЛА
У ЧЕПУ
ОГЛЕ ДАЛЦЕ...



...И УПРАВИЛА БРАК ПРАВО У ОЧИ ОТРОВНИЦЕ.

ЗА-
СЛЕПЛЕ-
НА
ЗМИЗА
ШИШТЕ-
КИ ЈЕ
НЕСТАЛА
У
ГУСТОМ
ГРАЊУ.



ДРАГАНЕ, ВИДИ ТАМО!
МЛАДИ КЛЕН!

ВИДИМ! ПА?

КЛЕН НЕ
РАСТЕ У
МОИВАРАМА!

198

Шах СА ЦРНО-БЕЛИХ ПОЉА

На једној симултаног у-такмици првак света Александар Алехин матирао је два краља у једној партији! Како се то могло десити? Пешак његовог противника стигао до последње хоризонтале. Приликом промоције он је уместо даме на таблу ставио краља. Увидевши грешку узео је даму и хтео да је замени са другим краљем који се мимо правила нашао на табли.

Два пута мајстор

Приликом гостовања на Цетињу велемајстор Корчњој је после одигране симултане утакмице започео разговор са шахистима. Још за време игре пао му је у очи један од учесника симултанке, па га је сад запито шта је по занимању.

— Ја сам мајстор — одговорио му је овај.

— Како то да и мајстори учествују на симултаном утакмицама. То није уобичајено — приметно је велемајстор.

— Али ја сам мајстор-обућар — објаснио је његов партнер, победник у симултаног партији.

Прва шаховска марка

Ове године шахисти-филателисти славе јубилеј — навршава се двадесет година од појаве прве шаховске марке. Наиме, 1947. године бугарска пошта издала је прву поштанску марку са шаховским мотивом и то као део серије посвећене Балканским спортистским играма. Бугарска је такође 1958. године издала и

другу поштанску шаховску марку. Повод за то било је Прво студентско првенство света у шаху које се играло у Варни.

Гледалац у лифту

Догодило се то за време одржавања Међузонског турнира за првенство света у Амстердаму. Један младих, љубитељ шаха, пошао је да посматра сусрет Таљ—Решевски. Али, није му се дало. На путу за салу лифт се између два спрата покварио и младих је ту остао за све време трајања партија. Љубитељ шаха, међутим, није клонуо



Улица

"Нона Гаприндашвили"

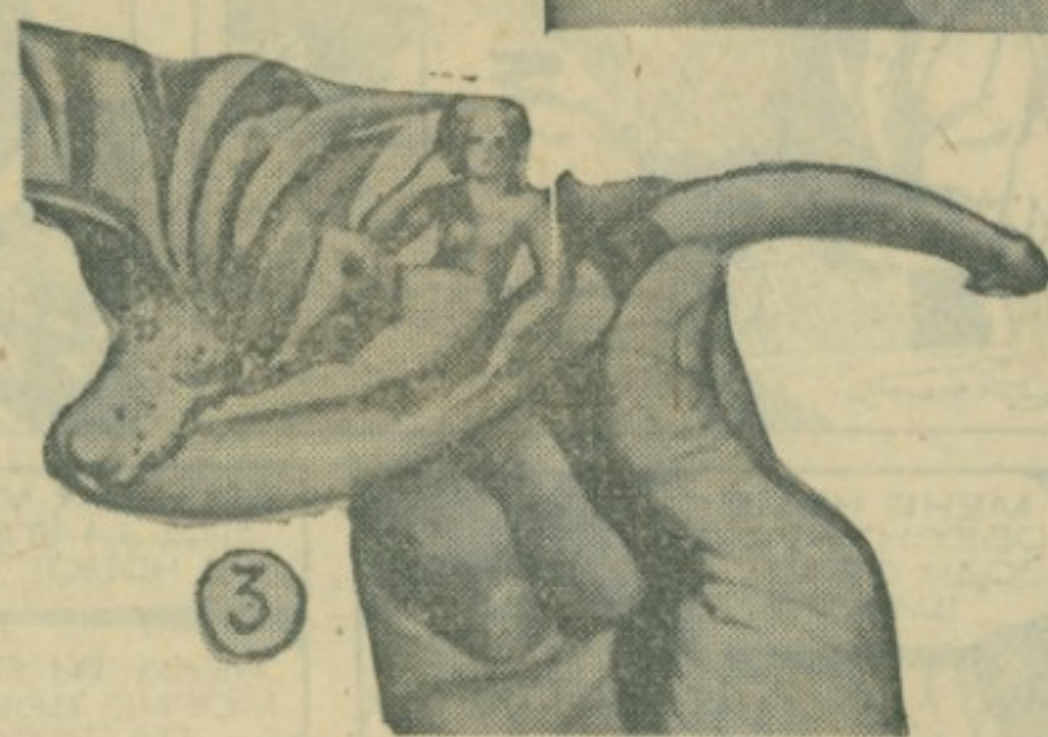
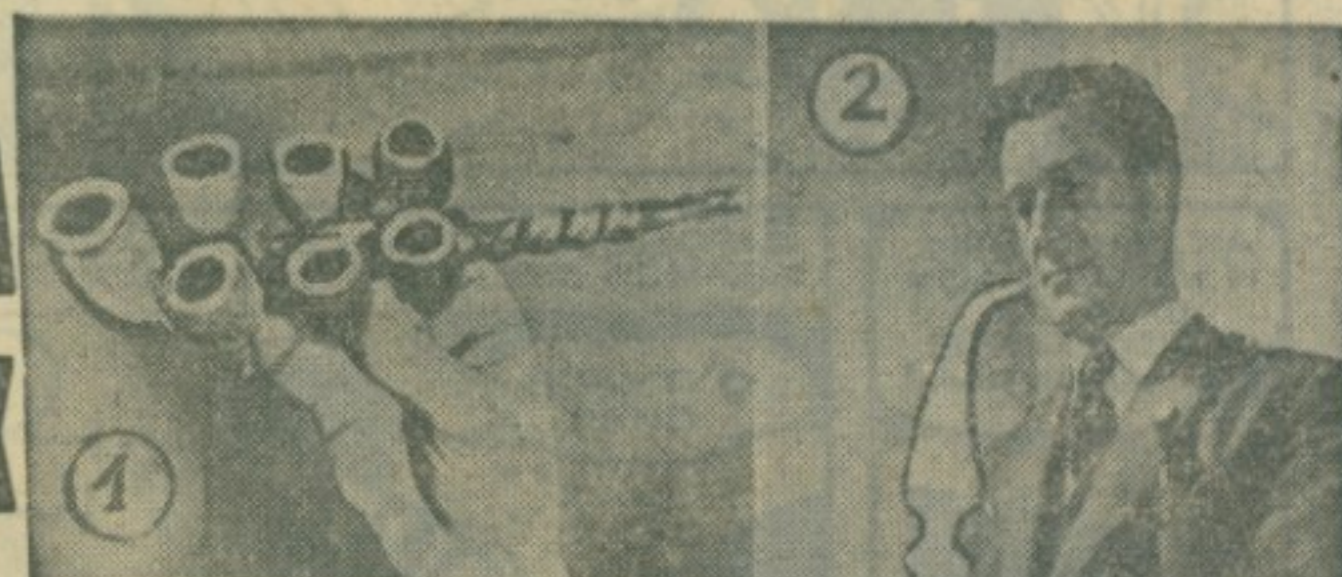
Светска првакиња у шаху Нона Гаприндашвили је омиљена личност у свом родном месту Зугдидију у близини црноморске обале где је рођена 3. маја 1941. године. Улица у којој налази њена родна кућа добила је име светске шампионке.

је притекао пријатељ који му је кроз отвор лифта довикивао потезе партије која се завршила ремијем.

Гунсбергов коментар

На традиционалном турниру у Хестингсу 1925/26. године заједнички су победили др Видмар и Алехин. Они су између себе ремизирали док су преосталих осам партија добили. Тада је стари енглески велемајстор, и у своје време кандидат за првака света, Исидор Гунсберг хумором својственим Британцима рекао: "На овом турниру била су два играча, а поред њих још 8 учесника!" То потврђује и турнирска табела јер су 3—4. место поделили Зајц и Мичел са по пет поена, 5—6. Јец и Коле са по 4, док се на 7. месту нашао Јановски са само 3 поена.

ЗБИРКА НЕОБИЧНИХ



ЛУЛА

Енглеz Ф. Г. Шилитоу пуних 25 година скупља луле. Али не све, већ само оне које су необичне. Досада је скупио око 700 лула од којих је једна необичнија од друге. На слици коју доносимо приказане су четири необичне луле.

— 1 —
ЛУЛА ЗА НЕДЕЉУ ДАНА. НА КАМИШУ ИМА СЕДАМ ГЛАВА; ЗА СВАКИ ДАН ПО ЈЕДНА, ЗА НЕДЕЉУ НАЈВЕЋА (СЛ. 1); ОГРОМНА ЛУЛА ОД СТАКЛА (СЛ. 2); ЛУЛА ИЗ БАВАРСКЕ (СЛ. 3).

— 2 —
ОВА ЛУЛА ПОТИЧЕ ИЗ 1790. ГОДИНЕ. ДИМ МОРА ДА ПРОВЕ ЧЕТИРИ МЕТРА ДА ВИ СТИГАО ДО УСТА ПУШАЧА

Биџини и ајкуле

Купачице у шареним биџи-костимима више су изложене нападу ајкула од оних које носе једнобојне и једноделне костиме.

Ово мишљење изнео је док

тор Шулиц, сарадник Смитсоновог института, на једном конгресу одржаном недавно у Сан Франциску. Ајкуле имају веома добро развијена чула, нарочито мириса и ви-

да, и вишеструко наизменично смењивање шаренила костима и непокривених делова коже, привлачи их као магнет.

И дозвола и новац...

Све већи број саобраћајних несрећа у свету побудио је саобраћајне органе многих земаља да буду ригорознији у изрицању казни прекршитељима. Тако је и у Шпанији недавно донета одлука којом се особама које се затекну да возе аутомобил у пијаном стању одузима војачка дозвола у трајању од пет година уз већу новчану казну.

Какав парадокс

Управа новог резервата у Питермарисбургу у Јужноафричкој Унији обратила се недавно за помоћ управи зоолошког врта у Глазгову. Разлог: нису имали довољно лавова. И тако су деветогодишњи лав „Јорк“ и његова петогодишња дружба „Џоан“ допутовали из Шкотске у своју домовину.

ПТИЦЕ И ТЕХНИКА

Некада су ласте тражећи предах слетале на кровове кућа или дрвеће. Онда су се појавиле телеграфске жице и ласте су почеле да их користе за одмор. Данас кад на крововима кућа великих градова расте права шума телевизијских антена, ове птице су се преселиле тамо. На слици је једна таква жива антена.



Цвеће и његови ближњи

Према мишљењу француског стручњака за цвеће Лујзе де Вилморен и цвеће као и људи некога подноси а неког не. Као пример, она наводи овај случај: ако ставите једну ружу око подне међу резеде, она ће већ око пет часова по подне увенути. Насу протоме сунцокрет и каранфил стављени у исту вазу добро ће се слагати.

Барселона — друга на свету

Све већи прилив сеоског становништва у овај град учинио је да Барселона постане други град на свету по густини становништва: 17.170 Барселонаца живи на једном квадратном километру. На првом месту се још увек налази Париз са 32.000 и на трећем Токио са 16.000 становника.

ЗА РАСЕЈАНЕ ПУТНИКЕ

На аеродрому у Чикагу одскора су постављене аутоматске ваге које приликом мерења избацују тикет на коме с једне стране стоји тежина онога ко се мери а с друге пише следеће:

„Ускоро полазите на пријатан пут и немојте га покарити тиме што сте заборавили да понесете пилуле против ваздушне болести. Зато их купите у дрогерији на аеродрому“.

Листама читалаца

Драга редакцијо, Ми смо ученице 8. разреда града Лењиногорска. Желимо да се дописујемо с дечама и девојчицама из ваше земље. СССР, В.К.О, г. Лењиногорск, ул. Дзержинског, 25—18, Суворицкој Тана. СССР, В.К.О, г. Лењиногорск, ул. Свердлова, 5—1, Шумковој Любе.

Желим да се дописујем с пионирима Југославије. Дајте ми молим вас њихове адресе. Ученица 7. разреда. СССР, В.К.О. Шемонаихински р-он, с. Верх-Уба, ул. Жданова N32, Чащина Люба.

Јављају вам се ученици 7а разреда. Желимо да се дописујемо с југословенским пионирима. СССР, В.К.О, Шемонаихински р-он, Верхубинское п/о, с. Зауба Борисовы Вера и Тома.

Ја сам совјетски пионир, идем у 7. разред. Зову ме Љоша. Имам 14 година и веома бих волео да се дописујем с југословенским друговима. СССР, г. Ярослављ-33, пос. Мостострой, шк. интернат N4, Сев, ж. д. 7а класе, Крылову Алексеју.

Желим да се дописујем са југословенским друговима. Идем у 9. разред. СССР, В.К.О, Шемонаихински р-он, с. Верхуба, ул. Советская 19а, Карбель Мэри.

Веома бих се радо дописивала с девојчицама из ваше земље. Идем у 6. разред, имам 13 година. СССР, В.К.О, г. Лењиногорск, ул. Ударная 23, Поляков Вова.

Желим да се дописујем с Југославијом. Молим вас пошаљите ми адресу једне девојнице. Мени је десет година, желела бих да и та девојница има десет година. СССР, В.К.О, г. Лењиногорск, Дмитрова 25, кв. 47, Кирейчева Галя.

Пише вам совјетски ученик из града Ярославља. Идем у школу — интернат бр. 4, зовем се Кљушину Владимир. Желео бих да се дописујем с југословенским друговима па вас молим да моју адресу штампате у вашем листу. Можда ће ми се неко јавити. И мој друг Николајев Владимир жели да стекне пријатеље у Југославији. СССР, Вологодская обл. г. Харовск, ул. Архангелская дом 35, Николаеву Владимиру. СССР, г. Ярослављ 33, Школа-интернат 4 8а Кљушину Владимиру.

Ученик сам 6. разреда и желим да се дописујем с Југославијом. Било би ми драго да то буде девојчица од 13 година и симпатична уз то. Ја волим забавну музику, чак и певам па бих био радостан да ми се јави девојчица која пева. СССР, В.К.О, г. Лењиногорск, ул. Дмитрова дом 25, кв. 47 Кирейчев Борис.

Веома бих желела да се дописујем с неким из ваше земље. Допала ми се ваш народ много и бићу радосна ако стекнем друга или другарицу из ваше земље. Ускоро ћу напунити 18 година. Радим и учим, а такође се бавим спортом, волим музику — озбиљну и лаку. Више од свега одушевљавам се поезијом. Град у коме живим је веома леп. У њему живе добри и честити људи. Често гледам југословенске филмове, нарочито ми се допадају југословенски глумци, а од певача највише Радмила Караклајић. До виђења. СССР, В.К.О, г. Лењиногорск, ул. Ударная 20, Давыдова Люда.

Молим вас да моју адресу дате девојници или дечаку из ваше земље. Идем у 5. разред, имам 12 година. СССР, В.К.О, г. Лењиногорск, ул. Ударная N 19, Кривых Люби. Здраво драга редакцијо,

Желим да се дописујем с неким из ваше земље, ко има 14 година и зна руски. Ја ћу ускоро напунити 14 година, зовем се Карпов Вања, идем у 7. разред, у граду Харкову. Молим вас дајте моју адресу дечаку или девојници из Београда. СССР, г. Харков—13, Технологический вчъзд N-кв. 2, Короковой Валентине.

Ученица сам 7. разреда средње школе N13 „Серго Ордионикидзе“ града Лењиногорска. Зовем се Нургазина Раја. Имам 13 година и желим да се дописујем с девојцима или дечаком из Југославије. С пионирским поздравом Раја. Југославија + СССР = Пријатељство. СССР, В.К.О, г. Лењиногорск, ул. Красноармейская 27, Нургазина Раја.

Молим вас да ми испуните једну молбу. Желим ближе да упознам вашу земљу и стекнем другове у њој. Помозите ми да започнем преписку с дечаком или девојцима из ваше земље. Идем у 8. разред школе N13 града Лењиногорска у Источноказаштанској области. Наша школа носи име великог револуционара Серга Ордионикидзеа. Има много интересних ствари у нашој школи и разреду. Хтео бих да причам о њима с југословенским друговима да сазнам лепе ствари и о њима. СССР, В.К.О, г. Лењиногорск, „Серго Ордионикидзе“, 8 класе, Ларионов Александр.

Желим да се дописујем с децом из ваше земље. Идем у 7. разред у граду Уст-Каменогорску. Одавно маштам о томе да се дописујем и кад сам на крају сазнала вашу адресу, одмах сам села да вам пишем. СССР, В.К.О, г. Уст-Каменогорск, ул. Вазова 578, Жабиной Оли.

Молим вас да у „Забавнику“ објавите адресу девојке из СССР. Она студира права и жели да се дописује с омладином из наше земље. СССР, г. Челябинск 1, ул. Кирова 96-48, Конышева Тана.

WALT DISNEY ХРАБРИ ПРИНЦ ОД ДОНЕГАЛА



НАСТАВИТЕ СЕ

Одломак из романа:

Детективска прича



Овај човек је убијен за време вожње у аутомобилу! — рекао је полицијски инспектор О' Мели. — Вероватно је седео на предњем седишту, а неко ко је седео иза њега пуцао му је у главу и избацио га у Морнинг сајд парку, из аутомобила. Не знамо ко је убица, али не знамо ни ко је убијени. Немамо никаквих трагова на основу којих бисмо могли започети трагање. Једино што нам је познато то је место где је доспео леш. Ето тога места. Према њему стоји полицајцац.

Устали смо и погледали у том правцу. — Човека нико не зна! — наставио је О' Мели. — Из његових ципова све је повањено. На рубљу нисмо нашли никакав мономграм ни знак из пернионце. Харт, шта мислите, шта би требало да урадимо.

Погледали смо један другог. Ја сам се насмејао, а инспектор О' Мели је продужио:

— Ипак, имамо леш, а ево и места на коме је нађен јутрос.

Погледао је око себе, зашао међу грмље и штапом почео да претурпа по гомили старе хартије која се тамо валазила. Сагнуо се, узео малу жулу пресавијену куглицу од хартије, пажљиво је развио и раздвојио четири половине биоскопских улазница по 40 центи.

— Сад бар нешто имам! — рече он. — Како то, инспекторе? — питао сам га. — Те улазнице могао је бацити било ко, то су оне половине које остају посетници.

— По свој прилици неко их је тамо бацио. Али, у сваком случају, то је све што сам могао да нађем. Добро, колико ми је познато у нашем граду има 700 биоскопа а ми још не знамо ни да ли је улазница из Њујорка. Господине Харт, ви сте добар новинар и молим вас напишите у свом листу малу белешку о томе како би боље било да се на обема половинама улазница штампа адреса биоскопа. Али, за овај случај то нам више не вреди. Морам се даље распитивати.

Одвели смо се у Бруклин. У једанаестом биоскопу благајник је препознао улазницу.

— Можете ли нам рећи кад су купљене улазнице?

— Наравно. То се види према броју — рече благајник.

Напустили смо благајника, а затим је

инспектор ушао у најближу телефонску кабину, док сам ја са униформисаним полицајцем чекао.

— Леш је већ идентификован — рекао је О' Мели кад је изишао из кабине. — Убијени човек допутовао је из Детронта. Уза се је имао много новца и путовао је за Париз. Ствари су му већ биле на броду „Пјер“, али до одласка брода он се није појавио. Из главног штаба полиције већ су телефонирали у Детроит. Убијени није никога знао у Њујорку, а претпостављам да се ствар овако догодила. У хотелу где је становао или негде на другом месту упознао се с неким „господом“ коју пре тога никад није видео. Ови су му видели да он има доста новца рекли: „Ако хоћете да се вечерас добро проведете, пођите с нама!“ Отишао је с њима. Стигли су тако у Морнинг сајд парк. Ето то је оно што ја претпостављам и сада се питам како би се могло утврдити ко је с њим био. Знаете ли ви нешто?

— Како бих могао знати, ја сам само новинар.

— Свеједно! рекао је инспектор. — Сад ми је нешто пало на ум. Хтео бих да у вашем листу објавим један оглас.

— Добро, рекао сам ја. Огласи у „Морнинг стару“ имају увек успеха.

Одвели смо се до најближе филијале „Морнинг старе“. Инспектор О' Мели дао је овај оглас за рубрику „нађене ствари“: „У биоскопу 37. улице у четвртак увече на првом месту нађен је бриљантски прстен који изнутра има иницијале. Ко га је изгубио, нека се јави на телефон 4869 — Харт“.

— А зашто сте ставили мој телефонски број? Какав је то прстен? — упитао сам инспектора.

Инспектор је извадио из џепа диван бриљантски прстен са натписом на унутрашњој страни: „Fide, sed cum vide“.

— Диван прстен — рекао сам. — Вреди неколико хиљада долара. Међутим, какве то везе има с нашим случајем. Да није припадао човеку из Детронта.

— Нађен је код њега.

— Али каквог смисла има писати да је нађен у биоскопу. Ко ће се по нашем мишљењу јавити на тај оглас?

— Слушајте, Харт. Ако вам се неко јави на оглас реците му само: нашао сам прстен после представе под својим седиштем. Најпре сам га хтео предати управи

биоскопа, али кад сам видео колико је скупocen решио сам се да објавим оглас.

Сутрадан је у „Морнинг стару“ изишао оглас. Добио сам неколико одговора, али је само један одговор био тачан. Убрзо после разговора телефоном у мој стан сти гао је човек средње висине, широких рамена. Погледао ме је пажљиво.

— Је ли вам ту прстен? — упитао је.

— Да — казао сам. Можете ли ми га описати.

— Свакако — рекао је непознати. На њему је написано „Fide, sed, cum vide“ — Исправно — рекао сам.

— Дао сам му прстен, а он је извадио из џепа свежањ банкнота.

— Хвала, није ми потребна никаква награда, само ми надокнадите шест долара колико сам дао за оглас...

— Дао ми је новац.



Човек се осмехнуо и отишао. Пришао сам прозору и гледао за њим. Прешао је на другу страну улице, ушао у аутомобил и отишао. Позвао сам О' Мелија телефоном:

— Спавате ли, инспекторе? — питао сам га. — Зашто нисте били овде? Управо сам дао прстен неком човеку и он је отишао.

— Знао сам да ћете то учинити — рекао је инспектор смејући се — али ништа. Сутра ћемо разговарати.

Сутрадан инспектор ме је позвао. Са-стали смо се и одвели до Бруклина. Дошли смо у пръаву улицу. По улици се мотало неколико цивила, за које нико не би посумњао да су полицијски агенти. Четворица су с нама ушла у кућу на други спрат и великом брзином отворили врата. У соби су била три човека. Један од њих био је онај коме сам дао прстен. Нису имали времена ни да се бране, јер су детективи држали у рукама револвере.

— Инспекторе, можда бисте могли да ми дате неко објашњење о целој овој ствари.

— Дакле, да почнем из почетка. Човека смо пратили кад је отишао код вас и тако смо сазнали адресу убице. Човек из Детронта се негде састао са овом тројицом гангстера, а ови кад су видели колико има новца, спријатељили су се с њим и кад су га убили башили су његов леш у Морнинг сајд парк. Вукући убијеног из аутомобила и бацајући га у траву, један убица га је држао испод пазуха. Том приликом му се смакао прстен и остао под пазухом убијеног. Ја сам га нашао кад сам прегледао леш. Прстен је био украден отприлике пре годину дана при обијану једне велике златарске радње. Ви део сам да много вреди и знао сам да ће се

онај ко га је изгубио потрудити да га опет добије. Био сам чврсто уверен да он није знао где је прстен изгубио и мислио је према огласу да је то било у биоскопу. Ето то је све.

ВЕЋЕ ОД ЗЛАТА

Крз, богати краљ Лидије, запитао је једном грчког законодавца Солона да ли познаје човека који би био срећнији и богатији од њега.

Солон му одговори:

— Господару, познавао сам таквог човека. То је био мој суграђанин Тел. Био је честит и веома вредан човек. Иза себе је оставио чистите синове. И, најзад, он је славно у борби погинуо за своју отаџбину. Зар све то није већа срећа и богатство него суво злато.

А ТИ СЕ ПРИМАКНИ



Један млади Спартанац жалио се мајци да му је мач кратак, а она му је рекла:

— Сине, а ти се примакни корак ближе непријатељу.

ТЕРЕТ И СРЕЋА

Талет, један од грчких мудраца рекао је:

— Незнање је велики терет...

— А знаш ли нам рећи ко је срећан? — упитали су га.

— Онај који има здраво тело, коме је судбина склона и ко је лепо васпитан и племенит.

ГЕОГРАФСКИ КАЛЕИДОСКОП

Европа има 4.619 језера чија је површина већа од пет квадратних километара. Финска има највише језера, рачунајући међу њих и она најмања.

★

Црно море добило је ово име у средњем веку због тамнозелене боје морске воде.

★

Коринтски канал скраћује пут бродовима из Јадранског мора до луке Пиреј у Грчкој и обрнуто за 325 километара.

★

Све мочваре у свету захваћају површину која је 13,5 пута већа од корисне површине у нашој земљи.

★

Најјужнија тачка територије наше земље налази се на острву Голем град које лежи у југозападном делу Преспанског језера.

★

Јужни део полуострва Истре назива се Црвена Истра, централни — Сива Истра и северни Бела Истра. Ова имена дата су по боји стена и земљишта које преовлађује у одређеним подручјима.

★

Просечна надморска висина наше земље је 545 метара. То је за 34 метра више од врха Авале.

Температура воде терм — минералних извора Врањске бање износи 70—91°C. У овако врућој води јаје може да се скува за свега неколико минута.

★

Дужина испитаних канала Постојинске јаме износи више од 20 километара. За посету туриста уређено је нешто више од 5 километара пећинских канала.

★

На острву Хвару постоји 13 пећина. У Грапчевој пећини на овом острву нађен је пртеж најстарије лађе у Европи — од пре 4500 година.

★

Највиши врх на острвима Јадранског архипелага налази се на острву Брачу. То је Видова гора висока 787 метара.

★

Због слабог притоцања воде ниво највећег језера на свету — Каспијског — спустио се за 2,5 метра у току последњих 30 година.

★

Сједињене Америчке Државе имају 35.000 градова са бројем становника до 25.000 људи.

★

У нашој земљи постоји преко 400 вода са природним лековитим својством.

ОДГОВОР МУДРОГ ЗАКОНОДАВЦА

Кад су запитали Солона, славног атинског законодавца, у којој се држави може најлепше живети, он је одговорио:

— Најлепше се може живети у оној држави где и они који трпе неправду као и они који је не трпе, једнако гоне и кажњавају оне који неправду чине.

ТУТА СПАРТАНЦА

За Спартанца Каликрата говорили су да је то најлепши Грк који се икад родио. Једном је пре битке погођен стрелом. Рана је била смртоносна. Умирући он је рекао својим друговима:



— Не жалим што умирем, јер сам од куће кренуо да за своју отаџбину погинем, али ме туга мори што морам умрети а нисам ни руку подигао.

КАД САМ ПОВЕДИШ

Када је једном Милтијад, који је извојевао сјајну битку на Маратону, молио да му се додели маслинов венац, један присутни грађанин противно се тој његовој молби и рекао му:

— Драги Милтијаде, твоје заслуге су велике, али ти сам ниси победио непријатеља. Кад будеш сам победио онога који напада отаџбину, онда ти сам за себе тражи одличковање.

КЊИГА РЕКОРДА

Једног хладног дана године 1954. седело је неколико ловаца на ирској обали уз ватру и причало о својим доживљајима. Посматрали су јато златних звиждовки које су пролетеле муњевитом брзином.

— Ове звиждовке лете лудом брзином, — рекао је Хјуг Бивер, директор познате енглеске пиваре Гинес. Сигурно преваљују 150 километара на час.

— Али ипак нису тако брзе као тетреби у пуном лету — јавно се други глас.

— Јесу, много су брже. То су сигурно најбрже птице за ловљење које имамо.

Распра се наставила још неко време али сагласност није постигнута. Међутим, овај разговор имао је необичан исход.

Када се Хјуг Бивер вратио у Лондон, позвао је у помоћ лексиконе и приручнике. Тражио је под „науком о птицама“, под „ловом“, „брзином“ и сличним речима, али нигде није споменуто брзина најбржих птица за ловљење.

Зашто не постоји таква једна књига, упитао се Хјуг Бивер која би обавештавала о најбржим, најдужим, највећим, најстаријим стварима — књига рекорда. А пошто таква књига не постоји, зашто је не би пронашао Гинес, највећа пивара у Европи? Јер рекорди и суперлативи спадају, колико он зна, у најомиљеније теме разговора у 68.000 го-

стионица Велике Британије. Ако Гинес објави књигу која даје одговоре на таква спорна питања, вероватно ће гости који су били у праву у подсвести повезати своју победу са Гинесом и још више навалити на пиво ове фирме.

Хјуг Бивер се дао на посао. Запитао је једног свог намештеника да ли зна некога ко би могао да састави такву књигу.

— Да, одговорио је млади човек. То су браћа Мак Виртер, близанци.

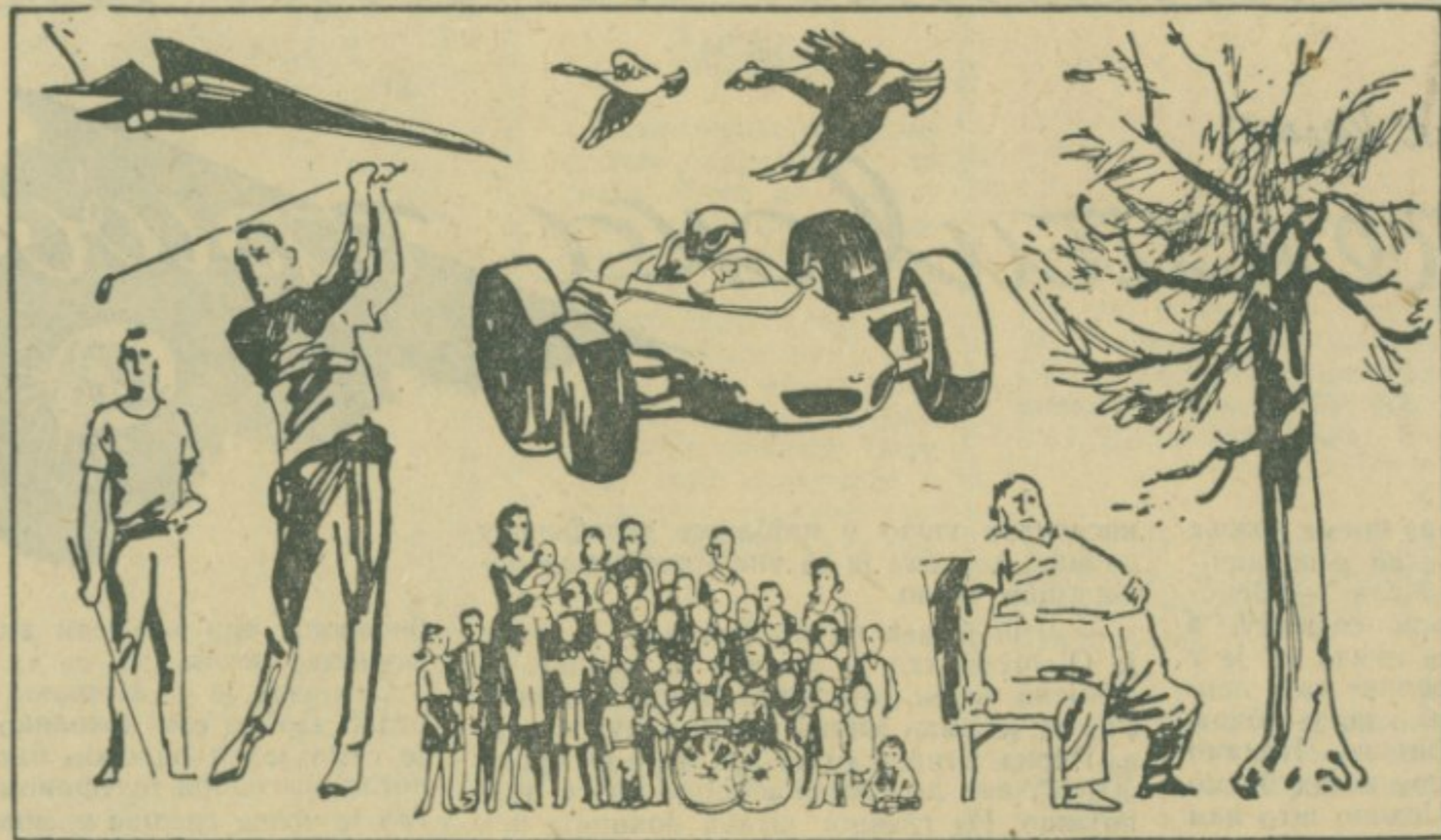
Познато је да се деведесет од стотину људи мало брине о томе је ли једна трка доживена за 46 секунди или 46,3. Али утолико се осталих десет процената живље интересује за то. Они проводе сате и сате трагајући за таквим детаљима; они прекидају најинтересантнији разговор и прелитавају књиге; они цитирају бескрајне бројке из табела и дијаграма и на пример за које време им се супа охлади а вино угреје. Међу такве људе спадају браћа Норис и Рос Мак Виртер.

Као деца (сада имају 40 година) близанци су због свога сталног запиткивања били први мучитељи своје мајке све док њихов отац, тада уредник лондонског Дејли Мејла, није једном приметио:

— Немој им уопште одговарати, нека сами траже одговор.

Дечаци су почели да истражују оно што су хтели да знају и још ни данас нису престали у томе. После рата основали су биро који је давао информације новинама, писцима, издавачима лексикона и другим радозналим људима. Питања о најтежем човеку на свету (400 кг), највећој игракској трупи „Рокет“ из Њујорка, највишем телевизијском торњу (у Фаргоу, Северна Дакота, 628 метара) била су за близанце ситница.

Они су смешта показали спремност да преузму на себе Гинесову књигу рекорда. Током следећих неколико месеци упутили на хиљаде писама музејима и библиотекама. Књигу коју су саставили из



такво набављеног материјала изашла је у зиму 1955. године. Њени читаоци су могли да прочитају да: рекорд у брзини на копно износи 1.017 километара на сат у ракетним саопницама или да је жена Федора Василета (умрла 1872. године) донела на свет 69 малих Весилета и то 16 пута двојке, 7 пута тројке и 4 пута четворке, итд.

Четири месеца касније дело је било највише купована стручна књига у Енглеској и стекла глас „подсетника са најмање грешака“.

Отада па до данас браћа Мак Виртер штампала су своје дело у једнаест издања и продала преко милион примерака. Постоје нарочита издања за америчке и немачке читаоце а сада се припрема превод на француски језик.

Као што се могло очекивати спортски рекорди заузимају знатан део књиге — 80 од 316 страна — а у поглављу „Човекова достигнућа“ налазе се забелешке које заправо такође спадају у свет спорта. Тако на пример стоји да је Кенету Бејлију из Борнеаута хоби трчање, особито ноћу. Он је на тај начин за 44

године превадио 214.024 километара. Никада га додуше није прегазио аутомобил, како се у књизи истиче, али су га већ два пута напале сове које је изазвао његов дрес светле боје.

Наравно да напор да се књига сваке године одржава према најновијем стању ствари у свету, захтева сталан рад. Браћа Мак Виртер помаже мали штаб сарадника као и милиони читалаца. Читаоци, наиме често настоје да превазиђу најчудноватије ствари које књига доноси: Тако су браћа добила вест да је најстарије живо биће наше планете један четинар у Сисра Невади у Калифорнији који је изникло 2640. године пре наше ере (!) или да је најбржа рунда голфа одиграна 1939. у Чикагу — тим је убацито лопту у року од 17 минута и 20 секунди у свих 18 рупа.

Све у свему ова књига рекорда је корисна. Сада кад Хјуг Бивер жели да зна која је птица за ловљење најбржа, треба само да отвори страну 24. последњег издања и да прочита да је то стрнадица са брзином од 142 км на час.

СКЕЛЕТИ СТАРИ 3000 ГОДИНА

Близу Тангера откривена су 32 неопштећена скелета људи, који су били ту сахрањени са својим оружјем и породичним

стварима умотаним у животињску кожу. Ископине потичу из епохе, пре три хиљаде година.

ДОГОДИЛО СЕ У... ДОГОДИЛО СЕ У... ДОГОДИЛО СЕ У...



... Мадриду. Лепушкасту келнерицу Ему Ларго вређала је својим добацавањем група од шест „веселих“ гостију. Кад је изгубила стрпљење, она је једном оборила ударцем флаше по глави, другоме је столицом поломила два ребра, а остали су се разбежали. Када је почео обрачун неко је позвао полицију која је дошла и — купила рањенике.



... Челтенхему, Марина Колз улетела је као фурија у основу школу, дограбила за главу учитеља Торода, изручила на њу пуну боцу текућег детерџента и добро му истрљала лице. Разлог: њен деветогодишњи син плачући јој је испричао да га је учитељ казнио на тај начин што га је приморао да једе и сапун. Синовљева оптужба била је — лажна.



... Вермонту. На дневном реду заседања општинске управе нашла се и тачка: „Оправка димњака на згради општине пошто је исти склон паду“. Сат пре почетка заседања у згради општине избио је пожар и уништио је до темеља. Узрок пожара био је неисправан димњак. Градски оци не могу да се накају што су годину дана одлагали стављање ове тачке на дневни ред.



... Калифорнији. Још једном су калуђери мисије Сан Хуан имали прилику да на дан 19. марта звоњењем из свих звона поздраве ласте које су се вратиле из својих зимских обиталишта. Наиме, већ 117 година ласте се сваког пролећа враћају увек тог истог дана. За то време су само једном, пре 60 година, због изузетно рђавог времена закасниле два дана.



... у Лондону. Карол Фримен, супруга једног стручњака за пропаганду, показала је више пословног смисла и постигла већу добит од свог мужа. Она је, наиме, основала сервис за позајмљивање животиња. Свака муштерија може да из њеног услужног сервиса узме на позајмицу било коју животињу — од слона до припитомљеног миша — на било које време.



... у Лагуна Бичу. Помоћу широке мреже телевизијских уређаја градска полиција овог великог и чувеног морског купалишта контролише живот и понашање туриста, спремна да интервенише у свим случајевима силеџиства и кршења закона јавног морала. Градски оци не могу да се начуде због чега се број гостију, а тиме и приходи, нагло смањују.



... Лос Анђелосу. Многи грађани поверовали су да ће убудуће моћи на лак начин да повећају месечне приходе. Наиме, један истраживачки институт објавио је да за свако четврт литра зноја плаћа 400 хиљада динара. Институту је зној потребан за опите везане за припремање дугих космичких летова. Знојење се показало као тежак физички рад.



... Сједињеним Америчким Државама. Редакција листа који издају затвореници чувеног затвора Сент Квентина објавила је у једном од последњих бројева извешаје због тога што број „због техничких тешкоћа“ није могао бити штампан на време. Иза израза „техничке тешкоће“ лежи у ствари побуна у затвору која је трајала три дана и која је једва угушена.

Лов је стар колико и човечанство. Од свог постанка човек је био ловац, морао је да води жестоку борбу против непријатеља из животињског света који га је окруживао.

Тешка је била његова борба за опстанак, тежак живот међу животињама, од којих су неке биле права чудовишта, по величини и по снази.

А природа није била нарочито издашна према човеку. Није му дала, као дивљим зверима, ни посебну снагу, ни јаке канце, ни оштре зубе. Посебно огорчену борбу морао је човек да води с великим грабљивцима: пећинским лавовима, тигровима са сабљастим зубима, а највише са великим пећинским медведима. Према тим зверима човек је био готово немоћан. А сукобљавао се са њима због стања и станишта. И њему су као и њима биле потребне пећине и камене настрешице да би се заштитио од зиме и невремена, а ту су се задржавале и поменуте грабљивице. Сем тога, човеку је било потребно крзно и кожа за одећу, била му је потребна дивљач коју су ове грабљивице ловиле да би се прехранило. Борбе које су се одигравале у тим страшним временима биле су жестоке и свирепе. Кости тих животиња и кости праисторијских људи нађене заједно у пећинама сведоче о томе.

Али, благодарећи своје све развијеније мозгу, човек је после много хиљада година ипак изашао као победник из те борбе. Захваљујући својој довитљивости и лудости успео је да лови и највеће животиње: копао је велике јаме-клопке у које је упала и тако велика дивљач као што је мамут; у великим хајкама сатеривао је дивљач, понајвише дивље коње ниска раста, у провалије. Проналазио је и усавршавао оружје за лов и ратовање. То су у почетку биле тешке тојаге и јаке мотке са врхом зашиљеним у ватри, а касније камене секире, кратка копља за бацање, па најзад лук и стрела. Постепено је од одбране голог живота прешао на ловљење животиња као своје главно занимање. Тако је прибављао храну и одећу и подмиривао све друге потребе.

Док смо у погледу праисторијског човека-ловца упућени на оскудне остатке по пећинама које су биле њихова станишта и на реалистичке цртеже приказа из лова у тим истим пећинама, из каснијих времена имамо већ поуздане податке и конкретна сазнања о лову. У време када су људи формирали прва већа племена, ловом су се бавили најјачи: Поглавице и „краљеви“ користили су лов да би својим саплеменницима и подани-

ЛОВ КРОЗ ВЕКОВЕ

цима показали и доказали своју снагу и надмоћност. Ловачка слава владара прелазила је границе подручја којим је владао. Оснивач Вавилонског царства и градитељ „куле вавилонске“ Нимрод је пример и узор таквог „великог ловаца“. Његово је име дошло и до нас. У то време на земљи било је још много дивљачи

чаности, сасвим источњачким сјајом и поштом.

И стари Египћани су били страствени ловци. Ловили су дивљач на Нилу, али и у пустињском делу земље. Нарочито је био омиљен лов на лавове. Кретали су у лов у колони са високим точковима, а били наоружани дугачким стрелама.

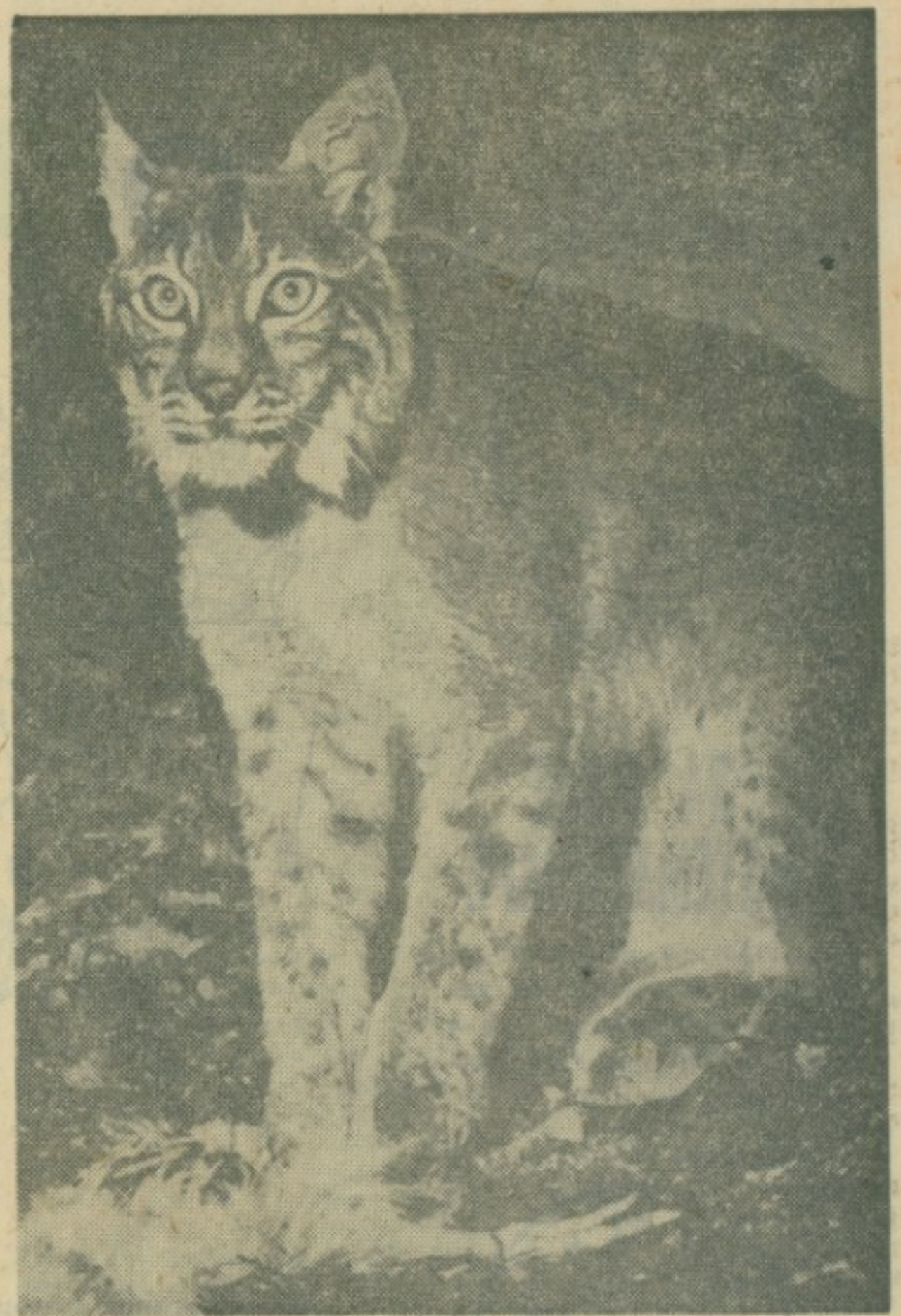
дигнути многобројни храмови.

У средњем веку лов се такође много упражњавао. Он је сад постао привилегија повлашћене класе: плећства, великаша и витезова-ратника. Сељаци су могли да буду само хајкачи и гоњачи. Од опасне дивљачи било је у Европи тог времена медведа, вукова, рисова и дивљих свиња и др. Ловови су полаком служили и за припремање провијанта пред веће ратне походе (Полска) и као вежбе за ратне вештине и руковање оружјем. Још до првог светског рата руски козаци су на коњима ловили дивље свиње наоружани само дугим копљима, без пушака.

И наша средњовековна властела, српска и хрватска, ценила је лов као витешко занимање. О томе има много података, нарочито у народним песмама, на надгробним споменицима-стећцима, а и у писаним законима.

Проналаском ватреног оружја човек је стекао велику предност; изгледало је да је и лову и дивљачи одзвонило. Ловач, наоружан ватреним оружјем усавршавао се да се супротстави и највећој дивљачи и најопаснијој звери. Тако је местимично дошло и до беспштедног уништавања дивљачи. Довољно је само споменути уништавање огромних стада бизона у Северној Америци пре сто година, када је само за неколико година уништено 60 милиона грла ове велике дивљачи. Или уништавање слонова у Африци због скупоцене слонове кости-ирваса и карибуа у Канади због меса, даброва у Канади и Аљасци због крзна итд.

Па ипак није дошло до потпуног уништења животињског света. С једне стране проналажена су све нова и нова ловишта, а с друге професионални лов се, због нерентабилности, све више смањивао и повлачио у најнепреступачије пределе земље. Све је мањи број људи и племена који се баве искључиво ловом, који живе само од лова, довећи дивље животиње због меса и крзна. Таквих племена има још у Сибиру, на Аљасци (Ес-



У НАШОЈ ЗЕМЉИ ЈОШ ИМА РИСОВА

ким), у прашумама Африке и Јужне Америке.

У најновије време ватреним оружјем прикључила се и моторизација. Човек је претекао животињу и у брзини. Па ипак ни дивљачи ни лова није нестало. Напротив, све је већи број људи који се баве ловом. У многим земљама, и то врло развијеним, број ловаца се пење на милионе, а и у нашој земљи их има преко сто хиљада. И што је интересантно у високоразвијеним земљама има више ловаца него у заосталим.

Како је дошло то тога? Прво, променила су се схватања о лову, променио се и хуманизирао однос према живом свету и природи уопште. У свим земљама издају се не само прописи о лову него и прописи о заштити природе. Дивљачи, ретких или угрожених животиња. Оснивају се велики национални паркови и заштитни подручја у којима се лов регулише посебним строгим про-

писима или је, пак, сасвим забрањен. Ту нарочито предлаче нове афричке земље, познате по свом великом природном и ловном богатству. У том погледу не заостаје ни наша земља, чија су природна богатства још велика и очувана. Код нас, на пример, још има рисова и медведа.

Наше ловци све више постају одгајивачи дивљачи коју ће касније — ловити. Они подижу фазанерије, читаве фарме дивљих патака, а у шумама рационално гаје високу дивљач, суне, јелене и друго. А то је истовремено једини пут да се очува и дивљач и лов као спорт, уживање, разонода и здрава рекреација. Зато се с правом може рећи да лова и ловаца теже никада нестати. Јер, у сваком човеку, мање или више, живи као атавизам онај праисторијски ловачки инстинкт, који му је природа усадила у давна праисторијска времена.



СРИДАЧ ЈЕ НАША ЧЕСТА ДИВЉАЧ

и зверова, нарочито лавова и слонова. Краљеви су се борили са најопаснијим грабљивцима сами, и то пешке. Тиглат Пилесер I, који је живео око 1000 година пре наше ере, убио је својом руком у великим лововима које је приређивао — преко хиљаду лавова! На многим каменним споменицима овековечене су сцене из тих лова.

Код старих Персијанаца лов, нарочито колективни, служио је као одлична „предвојничка обука“ за ратове и војне походе. Они су организовали огромне ловове као највеће све-

Код народа старог века, Грчка и Римљана, лов је био веома цењен. У лову су се млади учили вештини руковања оружјем, храбрости, брзини, снази и довитљивости. Заштитници лова биле су богиње Дијана и Артемиде, којима су по-

ЕУЗЕБИО И СТАРИ ЈАГУАР

У мекој земљи поред мочваре јасно су се оцртавали трагови огромних шапа. Еузебио, стари ловац, чврсто стеже своју винчестерку и шапну промукло:

— Опет он... стари јагуар. Ово је био њихов други сусрет, сада додуше само са траговима, али Еузебио се веома добро сећао првог сусрета. Било је то давно. Владала је велика суша и мочваре Вирала и Палкоки могле су се прејакати.

Тада га је видео — огромног јагуара са кусим репом, огромне главе и невероватне величине. Али у то време Еузебио је имао слабе псе, ни један није имао одважности да се ухвати са њиме укоштац и да га отера на дрво како би га Еузебио уловио. Пси су само подвигли репове и побегли цвилећи...

Данас је имао бољег пса, Рубија, који му је до сада довео већ неколико јагуара на ливан. После првог сусрета са „Старим“, како га је Еузебио крстио, он је толико причао о њему да је цео крај око реке Парагвај знао ту причу...

„Ако ми успе да га уловим, добићу лепу парицу, а Марчиано, Мануел и Изидро ће пресвиснути од зависти“ — размишљао је Еузебио.

У међувремену Стари је полако корачао ливцом шуме. Више то није био онај поносни, снажни, непобедиви јагуар, који се сто пута извукао из најтежих ситуација. Борио се за плен и женке и једини му је пораз био што му је други снажан јагуар у борби

одгризао реп. Отада је живео без тог украса дивље звери. Није више могао да у бесу удара репом по дрвећу и земљи. Зато је сав свој бес и снагу уносио у борбе. Постао је непобедив.

Сада је Стари омлитавио, огромна глава клатила се на широком врату. Кичма се угнула. Трбух је готово додир

и друге звери... Сада је био срећан кад би успео да улови неко теле или ждребе, лудо и неопрезно.

Еузебио је пошао за трагом Старог. Мора га наћи и уловити. Мора доказати да су приче којима је годинама забављао друштво биле истините. Било их је који су се некако подругљиво смешкали

само то да пас Рубио није могао да отера јагуара, него је Еузебио пуцао и ранио звер. Стари га је у очајном и грчевитом бесу напао и раскинуо му надлактицу леве руке. Кост се забелела. У паду је Еузебио последњом снагом зарио свој нож у врат јагуара.

Звер га пусти и крв јој покуља на уста. Али и Еузебио је страховито крварио. Рубио је жалосно завијао и покушао да дигне свог господара. Еузебио се клецајући придиже и поче да тетурати према својој колиби. Право је чудо како је до тамо стигао. Изгубио је толико крви да је на вратима своје колибе издахнуо. Његова жена Амелија увукла га је унутра, а затим позвала суседа да га сахрани. Кад су сахранили Еузебија, кренули су са неколико паса да улове Старог. Нашли су га у једном грму... леш огромног јагуара са опруженим невероватно великим шапама... оним о којима им је причао Еузебио. Лешари су кружили ниско изнад Старог... Свеу да наоколо земља је била на топлена његовом крљу коју је сунце сасушило. У врату су нашли Еузебијев нож.

Људи су немо стајали и гледали мртву звер, која је некад, — пре много година владала дунгом снагом и лепотом. Затим Мануел приђе и извуче Еузебијев нож из врата Старог. Некако несигурним гласом рече:

— Штета да пропадне... добар је...



вао земљу. Ноге су тремо корачале, а и вид му је ослабио. Крзало је изгубило своју лепоту... старост га је стигла. Није више био кадар да брзо и спртно лови дивље свиње

када је он по стоји пут причао о огромном јагуару без репа...

Шта се десило када су се срели Еузебио и Стари, никад нико није сазнао. Сигурно је



РОГОВИ ЈЕЛЕНА, СТАНОВНИКА МОЧВАРНИХ ПОДУНАВСКИХ ШУМА, НОСИ СВЕТСКО ПРВЕНСТВО ВЕЋ ГОДИНАМА

Пилот-ловац Захар Сорокин у ваздушној борби изнад далеког севера оборио је немачки авион и у исто време и сам био тешко рањен и оборен. У снежној пустињи оборени немачки пилоти напали су га ватреним оружјем и ножем.



ДВОБОЈ У ЛЕДЕНОЈ ПУСТИЊИ

Са топлог Крима Сорокин је био премештен на крајњи север, на полуострво Колу, у састав Северне флоте. Ужасна хладноћа, снег и лед на све стране. Рођен у Новосибирску, на југу Русије, требало је сада да ратује у условима сурове хладноће. Његови другови Сибири, лакше су подносили ову ледену самоћу, поларне ноћи и страшне снежне буре.

У то време непријатељски ловци и бомбардери летели су према Мурманску. Али никад безразложно. Сорокинова ескадрила их је пресретала и ступала у беспощадне борбе у ваздуху. За недељу дана, Сорокин је са својим „мигом“ успео да обори шест непријатељских авиона и да до

бије шест црвених звездица на трупу свог авиона. Сорокинове груди красило је орден Црвене заставе.

Једног јутра на његовом аеродрому заурларале су сирене на узбуну. Непријатељ се приближавао. Сорокин је напустио топлу собу и кроз снежну буру пробио се до авиона. Његов пратилац Димитрије Соколов је преко крила ускочио у кабину свога ловца и полетео за њим. Чим су се винули у ваздух, време се нагло погоршало. Буре и облаци су одједном затворили сваки видик. Полетели су нагло увиди да би изашли из непрозирне таме која их је опкољавала.

Само што су Сорокин и Соколов избили на висину од

преко шест хиљада метара и угледали чисто небо, приметили су и тешке немачке бомбардере. Били су то авиони типа „месершмит 110“. Било их је четири. Летели су према Мурманску.

— Крећем у напад! — рекао је Соколову.

Митраљеви ђути

Сорокин је пронашао погледом вођу и пошао право на њега. Док се немачки пилот снашао, био је већ у нишану Сорокинових митраљеза. Ватра је кључала из митраљеских цеви, а зрна су просто целала кабину „месершмита“. Непријатељски пилот је изгубио моћ над захукталом челичном грудосијом, која се окренула према непрегледној белој пустињи. Из авиона је сукљао дим, затим пламен. Соколов је почео да сила ватру на други непријатељски бомбардер, а Сорокин је прихватио борбу са трећим. Пришао му је сасвим близу и притиснуо оклоп. Митраљеви су шкљошнули и ућутали. Шаржери су били празни.

У истом тренутку када су Сорокинови митраљеви ућутали, по његовој кабини су почела да добују зрна непријатељских митраљеза. Четири непријатељска ловца, који су се налазили у пратњи својих бомбардера, сручили су се на Сорокина и Соколова. Настао је жесток окршај. Одједном Сорокин је осетио снажан бол у десној ноzi. Био је тешко рањен. Али, није одустајао од борбе. Пошао је без муниције у сусрет непријатељском бомбардеру. Подвукао му се испод трупа и елисом му одсекао реп. Бомбардер се сунувратио, али је и Сорокинов авион полетео у спиралу према снежној белини. Некако је успео да га извуче из ковитане и управу на залеђено језеро, чија се површина цахла као огледало. Искључио је све бензинске водове и сјурно се на ледену површину.

Димитрије Соколов допратио га је до принудног слетања, махнуо крилима у знак поздрава и одлетео. Сорокин га је испратио тужним погледом. Остао је сам у снежној пустињи. Олуја је беснела, а

затим се утишала и претворила у мртву ледену тишину.

Неочекиван сусрет

Сорокин је отворио кабину и покушао да изађе из авиона. Само што се ухватио за ивицу кабине, зачуо је лавез пса. Затворио је пилотску кабину. У том тренутку насрнула је на авион огромна дога. Њушком је снажно гурала поклопац кабине да би стигла до њега. Сорокин је схватио да су у близини Немци. Осврнуо се у кабину и у подножју брежуљка угледао немачки бомбардер Ме-110, који је малочас оборио елисом његовог „миг-а“.

Тишину су нарушили револверски пуцњи. Сорокин је угледао тамну прилику немачког пилота како му се приближи и пуца. Искочио је из кабине, подвукао се под авион и отворио ватру из свог револвера, заборављајући на болове у ноzi. Прво је налетео пас па немачки пилот. Убио их је обојицу.

Опет је почела снежна бура. Околу тамна ноћ. Рањени пилот је кренуо према немачком авиону. Био је опрезан. Одједном, угледа још једног немачког пилота, како се у летачком комбинезону као авет пребацује од камена до камена. Прикривао се и одједном почео да пуца. Сорокин му је пошао у сусрет. Немац је газио дубок снег, а Сорокин вукао рањену ногу. Нашли су се лицем у лице један према другом као две разјарене звери.

Немац одједном исука фински нож. Блесак великог претена на руци, па онда блесак ножа. Обојица су хтели да преживе овај сусрет у поларној ноћи. Немачки пилот који није био повређен баци се изненада свом снагом на Сорокина и зари му нож у лице. Направио му је дубоку посекотину на образ и избио неколико зуба. Затим одбаци нож и пиштољ и ухвати Сорокина са обе руке за грло. Сорокин га у последњем тренутку ухвати за руке и настави гушање. Ваљали су се по дубоком снегу, стезали један другог грло. Затим се одвојили и остали за тренутак да леже, очекујући последњи тренутак. Онда обојица једно време скочише и сударише се. Сорокин га снажно удари левом ногом. Немац се оклизио и паде. Руски пилот зграби свој пиштољ са снега избаци неисправан метак и следени опали Немцу у груди.

— Сорокине! — узвикнуо је. — Шта је с тобом?

Пренели су га у болницу. Морали су да му исеку чизме. Ноге су му биле у смрзотинама трећег степена. Пао је у дубоку несвест и када се пробудио поред кревета су седели његов командир ескадриле Борис Сафонов и пратилац Димитрије Соколов.

За своје заслуге у ваздушним биткама Захар Сорокин је одликован Орденом хероја Совјетског Савеза као и многим другим одликовањима за одбрану отаџбине.

Пошао је сам кроз ледену пустињу поларне ноћи, у правцу куда је одлетео његов пратилац Соколов. Није се ни осврнуо да погледа шта је у борби за живот оставио за собом.

Падао је и устајао, пузао по снегу и храбрио сам себе. Поларна светлост је осветљавала снег, лед и голо дрвеће. Само то, нигде краја леденој пустињи у којој живе само оштре буре. Пејзаж свуда исти, једнолик, није остављао никакве наде. Па ипак је Захар Сорокин веровао да ће се извући.

Шест дана без сна

Изгубио је појам о времену. Поларне ноћи су се смењивале. Покушао је да се сети свега уназад. Полетео је 23. октобра, а данас је био 29. октобар. Значи шест дана како непрекидно без сна и хране иде. Ноге су га потпуно издале. Почео је да пузи.

Онда је добио друштво. Један дан поларни вулк је приметио изнемоглог човека и упорно га пратио, вребајући свој трепутак. Ове најтеже тренутке Сорокин је овако описао:

— Станем ја, стане и вулк. Гледамо се. Наслоним се с мучком на брзу да не паднем и држим ракетни пиштољ у руци. Нанишаним и опалим на звер и она побегне. Пузао сам и даље, док нисам упао кроз лед у језеро. Једва сам се извукао. На мени се све следило до појаса. Чуо сам звук авионског мотора, али он је био високо, изнад облака. Крви ми је брже заструјала. Пузећи, угледао сам обалу залива Коле и дим бродских димњака. На обали спазних колибу. Допузао сам до ње и угледао човека. Он је тргао машинику. Онда ме је запрепашћено неколико секунди гледао. Био је то командант противавионског дивизиона.

— Сорокине! — узвикнуо је. — Шта је с тобом?

Пренели су га у болницу. Морали су да му исеку чизме. Ноге су му биле у смрзотинама трећег степена. Пао је у дубоку несвест и када се пробудио поред кревета су седели његов командир ескадриле Борис Сафонов и пратилац Димитрије Соколов.

За своје заслуге у ваздушним биткама Захар Сорокин је одликован Орденом хероја Совјетског Савеза као и многим другим одликовањима за одбрану отаџбине.

Десте
ли вет
чуци

да...

...у северном делу Карипског мора једна совјетско-кубанска експедиција на истраживачком броду „Академик Ковалевски“ открила је нову подводну планину која је добила име Амистад — пријатељство. ...слон може да плива



и по неколико часова непрекидно.

...број килограма који представљају тежину наше планете пише се цифром 6 иза које долазе још 24 нуле, што значи 6 квадриљона килограма (шест хиљада милијарди милијарди тона).

...при свом муњевином пливању на „кратке пруге“ златна риби-



на достигне брзину од 100 километара на час.

...најдубље петролејске бушотине достигле су и 8.000 метара.

...планета Венера је дању обавијена тако густом атмосфером да досад ни најјачим телескопима није могла бити посматрана њена површина.

...папагаји не воде порекло из Јужне Америке како се обично



мисли. Њихова прадомовина је Нови Зеланд.



Сумрак на Бродвеју...

Не пролазе сјајно сви позоришни комади који се приказују на њујоршком Бродвеју. Понеки, напротив представљају чист губитак за благајне... Један од њих је музички комад „Цени“ са Мери Мартија. Око његовог припремања потрошено је 550.000 долара, а приказиван је свега десет недеља. Ни Ратиганов „Човек и дечак“ није био боље среће, као ни Тенеси Вилијамсов прерађени комад „Млекарски воз на не стаје“. Све у свему, седам пре времена са репертоара скинутих комада нису се исплатили позориш

ту, а и „анђели“, како на Бродвеју гову порезнике, су убрали на име дажбина равно пола милиона долара мање.

УМЕСТО ДЕЧЈЕ ИГРЕ

Према једној статистици америчка деца млађа од 12 година проводе недељно и по 22 часа испред телевизора. Већина њих никаком другом послу, па чак ни игри, не поклања толико времена.

ЗА ДЕВОЈЧИЦЕ

ДВЕ ЛЕПЕ ХАЉИНИЦЕ

Кад не носи школску кецељу свака девојчица треба да има једну лепу, скромну и једноставну хаљиницу у којој ће ићи с мамом у шетњу, на школску приредбу или неку другу свечаност. За наше најмлађе читатељке данас смо одабрали две лепе хаљинице које висте маме могу и саме да сашију. А ни ткања не мора да буде нова. У мамино ормару сигурно ће се наћи нека хаљина коју она више не носи и коју ће моћи лепо да искористи за своју девојчицу.

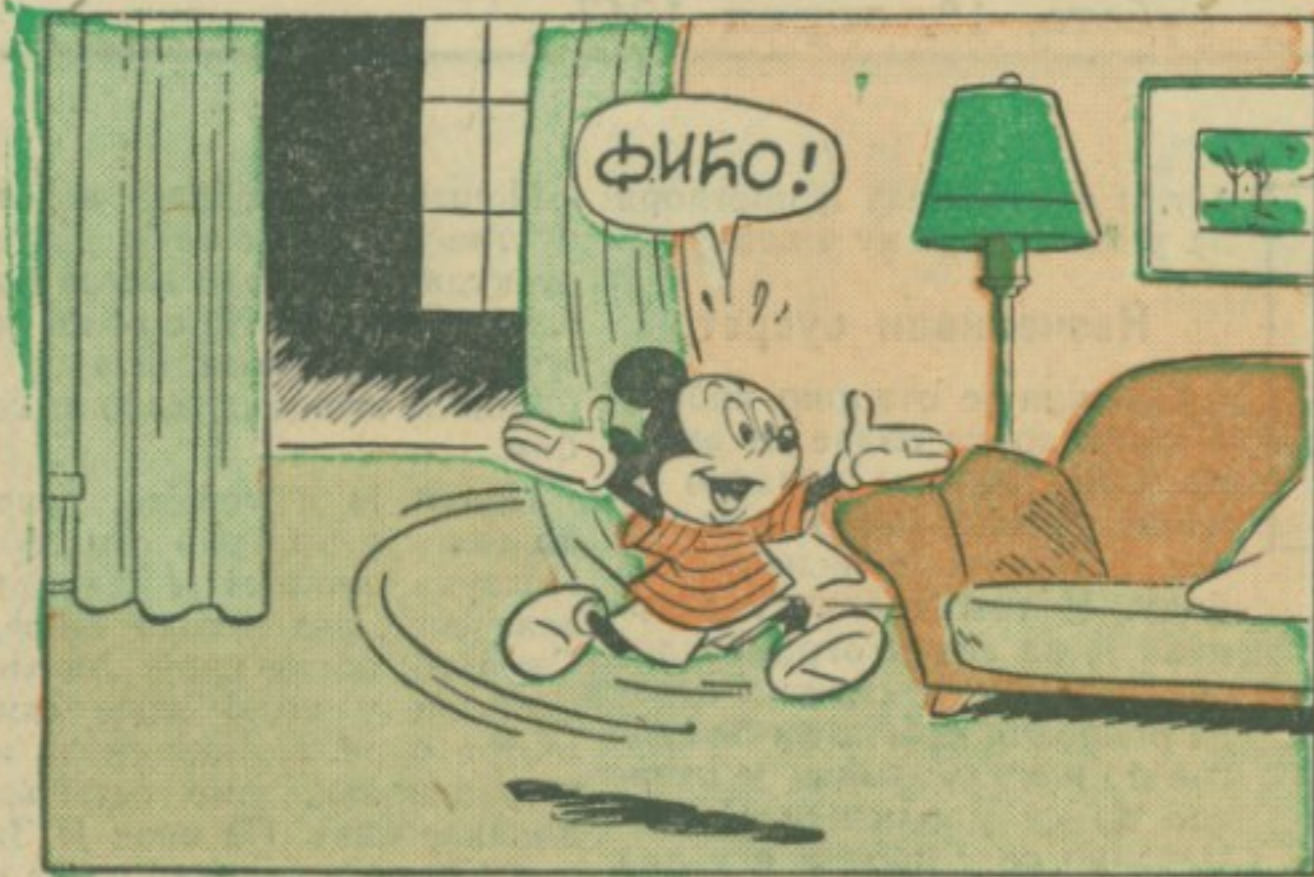
Прва хаљиница је од теget штофа, у горњем делу је украшена порупчињима а сукња свуд унаоколо има фалте у сусрет. Преко малог окрватника од штофа, који је пришивен за хаљину, за свечаније прилике нека мама направи оковратник од органдија и нека га украси ситним бобицама које ће извести белим концем.

За други модел може се искористити карирана сукња или хаљина коју мама више не носи. Хаљиница је из два дела тако да се сукња може носити и са неком лепом мајицом или вунином пуловером у једној од боја које су заступљене на штофу.



WALT DISNEY

МИВИ



ЏОНИ ХАЗАРД

ФРЕНК РОБИН

Односи међу члановима филмске екипе постајали су све затегнутији. Док су се остали знојили на тропском сунцу, Сериз је докато лутала кроз стари храм. Случајно је закачила једну полућу и камени под се отворио...

